EESTI PÄEVA-LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Laupäeval. 10. nov. 1973
Nr. 87 (3875) 15. aastakäik

Neljandik vähemus-organisatsioone on eestlaste omad

Riiklik uurimiskomisjon tulevase sisserännu- ja vähemuspoliitika kujundamiseks, Invandrarutredning, teostas hiljuti ankeedi sisserändajate ja vähemusgruppide kaardistamiseks, milline algatus tekitas poleemikat m.h. ka EPL veergudel. Invandrarutredningi sümpossionil Ljusteröl oktoobris avaldati nüüd osa ankeedi resultaate – lõpliku aruande koostamine on käsil. Avaldatud materjalist selgus muide, et tervelt üks neljandik kõigist sisserändajate organisatsioonidest Rootsis on eestlaste omad. Neist on aga ainult 19 protsenti saanud ühiskondlikku majanduslikku toetust, enamus väheses ulatuses.

Invandrarutredning oli ankeediks otse sunnitud oma töö arendamiseks, kuna Rootsis senini ei ole nõutud organisatsioonide registreerimist või et nad sellisena tegutsemiseks peaksid täitma mingeid seadustes ette kirjutatud nõudeid.

Tulemuseks on, et väga raske on määritleda tegutsevate organisatsioonide arvu, samuti on piir enamvähem püsivate gruppide ja organisatsioonide vahel hõljuv. Ei ole olemas mingit nimekirja oleamsolevate vähemuste ja sisserändajate organisatsioonide kohta.

Nii oligi Invandrarutredning sunnitud ülevaate saamiseks kuidagiviisi koostama sellist nimekirja – isiklike kontaktide ja mitmesuguste muude informatsioonide järele saadi kokku 846 organisatsiooni aadressid, millised "tundusid" kuuluvat "sisserändajate- või vähemusorganisatsioonidele" ja millistele saadetigi välja kõnesolev ankeet.

Järg lk. 11

Noored kogunesid Eskilstunas

Möödunud nädalavahetusel toimus Eesti Skautlike Noorte Malev Rootsis järjekordne aastakoosolek. Võõrustajaks oli Eskilstuna Viru lipkond, ja nagu tavaliselt oli noori kogunenud üle Rootsi.

Päeval toimusid koosolekud, kuid õhtuks oli osavõtjatel siiski küllalt jaksu ka lõbusas meeleolus jalgu keerutada.

Tänavusel AK-l viidi esmakordselt läbi n.n. Noorte Parlament, kus noortele võimaldati oma arvamisi avaldada vabamates vormides, Maleva tulevase töö ja sihtide kohta. Tuli esile rida tähelepanuäratavaid mõtteid.

Eriti mõttevahetus tulevase Maailmalaagri tegevuse, ülesehituse ja tausta ümber tulevad praktilisele läbiviimisele Metsakodus 1975.

Traditsiooniline AK-pidu laupäeva õhtul kujunes meeleolukaks ja igati hubaseks. Väga toreda orkestri sütitavad rütmid meelitasid nii noori kui ka vanemaid tantsupõrandale.

Pildil vasakul Tiia-Mari Juhkam ja Heigo Laas tantsu keerutamas. Paremal koosolekutest osavõtjaid. (EPL-foto Tarmo Sepp).

Noorteruumid EESTI MAJA keldrikorrale

Stockholmi eesti noorte kauane unistus oma ruumide saamiseks on täitumas. Eesti Noortetöö, Eesti Maja ja noorteorganisatsioonide vahel toimunud läbirääkimiste tulemusena ehitatakse nimelt välja Stockholmi Eesti Maja ruumikas keldrikord spetsiaalselt noortetööks. Vastaval koosolekul, mille kokku kutsus Noortetöö, olid kohal noortegruppide esindajad, Eesti Maja majavanemad Tarmo Sepp ja Mart Nurk, Eesti Komitee abiesimees Heinrich Mark ja noorteinstruktorid Richard Norvell ning Anu Blunt.

Juba aastaid on arutatud võimalusi, et kuidas muretseda ruume eesti noortele Stockholmis. Näiteks skautlikud noored on olnud sunnitud ligi 30 aasta jooksul kasutama koonduseruumideks kord ühte kord

Järg lk. 11

Uppusid kala-püügil

TORONTO (EPL) – Toronto-eestlaste suvitusjärv Simcoe nõudis 26. oktoobril ohvriks kahe eestlase elud.

Martin Rohtla, 69 ja Wilhelm Tagel, 59 läksid Beavertoni lähedal neljapäeva õhtul plastpaadiga kalastama ja jäid kadunuks. Kadumist märkas alles järgmisel päeval rannas elunev Rudolf Meemann, kes alarmeeris politsei. Otsimisel leiti üks kalastajatest uppunult paarisaja meetri kaugusel rannast – ta riietus hoidis teda veepinnal. Teine leiti traalimisel koos paadiga samast lähedusest.

Kaaperdajad Moskva kohal

Järjekordne lennukikaaperdamise katse toimus 2. novembril Moskva kohal, raporteerivad lääne kirjasaatjad. Neli noorukit püüdsid üle võtta vähemat siselennu-lennukit, et pögeneda Rootsi. Kaaperdajad asusid lennukile kusagil Kesk-Venemaal. Nad olid relvastatud mahasaetud torudega püssidega. Lennuki ülevõtmisel sai käsikähmluses üks reisijaid vigastada.

Lendur väitis, et tal bensiini ei jätku Rootsi sõitmiseks, mispärast sooritati vahemaandumine Moskva Vnukovo lennuväljal. Kaaperdajad nõudsid miljon dollarit rahas ja vaba edasilendu, ähvardades muidu hävitada lennuki koos reisijatega.

N.Vene võimud pidasid kaaperdajatega mitu tundi viivitusläbirääkimisi, kusjuures lõpuks ühel lennuki alla roomanud KGB-mehel õnnestus kaaperdajate läbirääkijat lennuki uksel maha lasta. Nüüd ründasid ümberpiiravad militsio-

Järg lk. 11

Teadusliku Raamatukogu

EPL Laupäeval. 10. nov. 1973

Klaperjaht

Maailmapoliitilise pinevuse taustal on põhjust üsnagi suure murega vaadata seda kirgedest kõetud klaperjahti, mis Ühendriikides on käimas ametisoleva presidendi vastu juba kuid ja mis kahtlemata on nõrgestanud maailma juhtivat demokraatiat mitte ainult sisemiselt vaid ka väljaspoole, kus hakatakse üha rohkem kahtlema ameerikliste võimes kriisist kuidagiviisi tervelt välja tulla, kuigi mõnelt poolt on seda kriisi kirjeldatud kui "demokraatia tervise tunnust".

Kuivõrra on aga terve kogu huvi koondamine sisepoliitilisele jõukatsumisele gigantseis mõõtmeis ja veel selliselt, et otse muututakse pimedaks selle suhtes, mis sünnib väljaspool või paremal juhul katsutakse ka välissündmusi sidada sisepolitikaga, nagu see on ilmnenud naiivsetest süüdistustest, et "Nixon pani koos oma sõbra Brezhneviga Lähis-Ida sõja käima, et pääseda siseraskustest" (!).

Klaperjahi varjus USA avalikkus nagu ei mõtelnud tõsisemalt järelegi, et Moskva vahepeal juba püüdis profiiti lüüa USA hetkelisest nõrkusest ja kontrolli saavutada Lähis-Idas oma vägede kohalesaatmisega, põrkudes aga silmapilkselt USA-poolsele tõsisele aatomialarmile, mis kriipsutas alla, kui nõrga niidi küljes maailmarahu seisab ja kuivõrd habras on Moskva-Washingtoni n.n. "sõprus".

Ühendriikides on praegu "presidendipeksimine" tehtud rahvaspordiks. Televisioon, ajakirjandus, poliitikud – kõik levitavad hüüdlauset "President kohtu ette" ja massidele jagatakse selle pealkirjaga plekknööpe ning ölgkübaraid, autojuhte kutsutakse üles Washingtonis Valge Maja ees tuututamiseks autopasunaga, mis peab väljendama nõudmist, et president lahkuks.

Möödunud Watergate kuudega on loodud massipsühhoos, millega ühinevad joovastuses ka need, kel pole aimugi, milles asi õieti seisneb. Sealjuures peab tunnistama, et Valge Maja poolt ette võetud sammud on osutunud õnnetuliks selles mõttes, et need on vaid õli tulle valanud. Kui näit. president oma valitsuskoosolekute saladusi avalikkuse eest püüdis nii hoolega kaitsta registreerimishelilintide mitteväljaandmisega, millistest, nagu lõpuks selgus osa üldse olemaski ei olnud kui president survele järele andis, siis peab ju loogiliselt küsima, miks ta oma põhimõttelist seisukohta alguses võttes ei kontrollinud üldse, mis on olemas, mis mitte? Ja seda küsitaksegi.

Sealjuures unustatakse ära, et kogu ülespaisutatud lugu peegeldab vaid USA erakondade omavahelisi ja ainõusid mittevalivaid vahekordi valimistel, mis kaugeltki ei ole kuidagiviisi esmakordsed ja kus mõlemad suured erakonnad on tegutsenud sõna tõsises mõttes, vähemalt Euroopa vaatevinklist vaadates, gangsterlike võtetega. Et need võtted tulevad kõrvaldada, on loomulik. Nüüd on aga presidendivalimistel kaotanud pool asjast bulldogi visadusega kinni haaranud, lootuses maha lüüa vastaspoolt pikemaks ajaks. Olukord, mis omakorda on paanikasse ajanud ka presidendi erakonna liidrid, kes ei tea kuidas käituda: osa neist on hakanud demokraatidega koos presidendi lahkumist nõudma ja seda on teinud ka mõned republikaanide ajalehed.

Muidugi on tekkinud arengus USA prestiizh demokraatiana väljaspoolt vaadates rohkem kui madalseisus – kõigile on selge, et maailma suurima demokraatia funktsioneerimine normaalses korras on teadmata ajaks ette takistatud. Et see tegelikult on otse elukardetav vabale maailmale, see ei näi ameerliklasi endid häirivat.

USA ajakirjandus on mõista annud, et presidendi opositsioonil on asjadega oma kindel plaan. Asepresident sunniti lahkuma. Põhiseaduse kohaselt on presidendil õigus esitada uut abipresidendi kandidaati, kelleks sai G. Ford. Kui nüüd tema ametisse nimetamist õnnestub kongressil venitada selliselt, et president enne ametist lahkub, siis tekib olukord, kus põhiseaduse järele tühemikku tuleb täita kongressi esindajatekoja esimehega. Kuna esindajatekojas on demokraatlikul opositsioonil enamus ja selle tõttu on esimeheks demokraat Carl Albert, siis olekski opositsiooni eesmärk kergelt saavutatud: USA uus president on nende erakonnast ja presidendivalimiste, kus Nixon ülivõimsalt löi McGovernit, lüüasaamine kõrvaldatud. Enamuse tahe on n.ü. "rahvaliikumise" tekitamisega lihtsalt nagu nõuiaväel kadunud.

Ajakiri "Human Events", seda plaani käsitledes, hoiatab aga ka selle n.n. lahenduse eest, kuna tohuvabohu poliitikas võib muutuda totaalseks, seda enam, et esindajatekoja esimees on südamehalge ja napsinõrk mees.

Riigikohust presidendi vastu võib USA põhiseaduse järele korraldada siis, kui riigipea on mingi raske ja riigile ohtliku kuriteoga toime tulnud. Sellist süütegu pole süüdistajad ja kohtunõudjad senini suutnud esitada, kuigi põhjusi on otsitud ka väljaspool Watergate afääri suurima hoolega nii Nixoni isiklikust majandusest kui ka Kambodzha pommitamistest. Presidendi taktikalised vead asjakäsitluses ei ole küllaldased motiiviks. Sellepärast suundub närvisöda riigijuhist lahtisaamisele tema tagasiastumise kaudu valiku arvamise survel.

Ei ole muidugi põhjust arvata, et see eesmärk nii kergesti oleks saavutatav. Kuid kõlmasolev klaperjaht ja masspsühhoos on kahtlemata löönud parandamatuid haavu USA riigivõimu prestiizhile. Ja see on muret tekitav ka nendele, kes on USA sõbrad.

KLA

EESTI PÄEVALEHT
Eestiska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postgiro 60 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta ..... kr. 158:–
Termin (4 kuud) ..... kr. 57:–
Kuu ..... kr. 16:–

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT FÖRLAGS AB

Trükkija: Eskilstuna-Kuriren Tryckeri AB Eskilstuna 1973

VÄLISKOMMENTAAR

KREMLI HÄDAVALE

Nõukogude ajakirjanduses ja muudes massimeediumides valgiti maha president Nixoni pressikonverents, kus ta andis aru lahkhelidest USA ja N. Liidu vahel Lähis-Ida küsimuses ja tegi teatavaks oma käsu ameerika sõjajõudude seadmiseks ülimasse alarmiseisukorda kogu maailmas.

Aga Kremi oli nähtavasti sunnitud silmas pidama, et president Nixoni sõnavõtt saab ülekagi teatavaks küllalt paljudele neist, kes kuulavad väilsmaailmast tulevaid raadiosaateid. Lahendus leiti sel teel, et mõni tund pärast tähendatud pressikonverentsi saatis nõukogude ametlik teadetebüroo Tass välja "avalduse", mis vähemalt ühes punktis taotles olla vastuseks president Nixoni kõnele. Tassi teadaanne kõlas sõnasõnalt järgmiselt:

"Seoses sündmustega Lähis-Idas on Washingtonis avaldatud teateid USA relvastatud jõudude alarmeerimise kohta mõnedes piirkondades, kaasaarvatud Euroopa. Tehes katseid nende abinõude õigustamiseks on ametivõimude esindajad vihjanud Nõukogude Liidu mõnele sammule, mis väidetakse olevat põhjuseks olukorra tõsisele hindamisele. Tass on volitatud teatama, et säärased sletused on absurdsed, kuna N. Liidu talitamine taotleb üksnes seda, et edendada Julgeolekunõukogu otsuse respekteerimist kõiges selles, mis puutub relvarahusee ja rahukestestamisse Lähis-Idas. USA talitamine ei edenda mingil viisil rahvusvahelist pingelangetamist ja on ilmselt toime tulnud katsena hirmutada N. Liitu, aga need, kes seisavad selle ettevõtte taga, peavad teadmiseks võtma, et nad on valinud vale aadressi.".

Nõnda seletas Tass, mille "avaldus" sisuliselt on nõukogude valitsuse ja kommunistiliku partei oma. Nagu tekstist nähtub, on Kremli replik üsna terav, aga ei teeni tegelikult millegi muuna kui hädavalena poliitiliselt täbaraks kujunenud olukorras.

Ebaselgeks jääb ikkagi, miks nõukogude suursaadik Dobrõnin Washingtonis oli sunnitud USA välisministrile Kissingerile üle andma Kremli peamehe Brezhnevi kirja, milles see nõukogude võimumees teatas oma otsusest saata N. Liidu vägesid Lähis-Itta ka siis, kui USA säärast operatsiooni oma vägedega ei soovi kaasa teha. President Nixon nimetas seda kirja niivõrd "brutaalseks", et see oli tinginud tema otsuse anda käsku ameerika sõjajõudude koheseks alarmeerimiseks kogu maailmas.

Et USA reaktsioon viis Brezhnevi rõõpast välja, ilmnes tema ettenähtud kõn ärajäämisest n.n. Maailmarahu kongressi avamisel Moskvas. Ametlikult üteldi, et Brezhnevil "pole olnud aega", kuigi ta koos valitsusjuhi Kossõgini ja ülemnõukogu esimehe Podgornõiga istus kongressi avaistungil Kremlis.

Brezhnev vajas aega nähtavasti selleks, kuidas üle saada olukorrast, mille oli tekitanud tema ähvardus saata nõukogude vägesid Lähis-Itta. USA president Nixon polnud jätnud kahtlust, et ta loeb nõukogude niisugust sammu "vaenuliseks tegevuseks" ja seepärast omapoolse ettevaatuse abinõuna andnud käsu ameerika sõjajõudude alarmeerimiseks.

Brezhnev pidi loobuma oma ähvardusest, sest vastasel korral näis kokkupõrge USA-ga olevat vältimatu. Väljapääsu otsides loobus Brezhnev oma ohtlikust kavast, võttes selle asemel teise, nimelt ainult piiratud vaatlejate saatmisega Lähis-Itta "nõukogude esindajate" nime all. See oli kompromiss, millega ka president Nixon nõustus, lubades omalt poolt välja saata erariides ja relvastamata "vaatlejaid".

Sisuliselt oli kõige selle juures muidugi suure poliitilise tagasilöögiga Brezhnevile, mida ta pidi nii või teisiti katsuma üle siluda. Seepärast ei võinud nõukogude ajakirjandus ja muud massimeediumid muidugi anda ruumi president Nixoni kõnele, milles anti aru N. Liidu brutaalsest kavast kui põhjusest USA sõjajõudude alarmeerimisel.

Tass sai järgenvalt ülesandeks kohata "avaldusega", milles püüti näidata, nagu poleks N. Liidul olnud mingit süüd ja nagu poleks ka USA vägede alarmeerimine olnud õigustatud. Nähtavasti kuulus aga nüüdki Kremli mängu reeglite juurde, et president Nixonit nimepidi ei mainitud ega isiklikult ei rünnatud. Tassi avalduski oli küll terav, aga toonilt võrdlemisi mõõdukas, arvatavasti põhjusel, et Kremli hädavalet usutavamaks teha.

A.K.

J. O. Lauri 30 aastat piiskop

J.O.LAURI

4. novembril mööduş 30 aastat Johannes Oskar Lauri valimisest Eesti ev. luteri kiriku vikaarpiiskopiks. Seega on alles hiljuti erru läinud hilisem peapiiskop olnud tähelepandavalt kaua rasketel aegadel kiriku juhtimistöös. Praegu viibib ta juba mõnda aega raskesti haigena haiglas.

Sellele vaatamata on eestlastel vabas maailmas põhjust mõtelda tema väärtuslikule elutööle, mis algas 1916.a., mil ta asus prooviaastale Viljandis õp. Jaan Lattiku juures. J.O. Lauri elutöö Eestis kuulus 1919.a. alates Otepää kogudusele. Oma koguduse teenimise kõrval ta oli aktiivselt tegev kohapealsetes organisatsioonides ja haridusalal Otepää gümnaasiumis. Eesti Kiriku juhtimisest ta on osa võtnud alates 1934, mil Kirikupäev teda valis Konsistooriumi Valmuliuks assessoriks ja a. 1935 Lõuna-Eesti piiskoplikuks vikaariks. Selles ametis ta oli piiskop H.B. Rahamäe lähedane kaastööline. Dr.J. Kõpu ettepanekul valis Kirikukogu teda uuesti Konsistooriumi assessoriks ja ta jatkas oma tegevust piiskopliku vikaarina Lõuna-Eesti osas. Alates 1943 ta pühendab vikaar-piiskopina oma aega ja andeid juba kogu EELK-le. Ta valiti 26. mail 1964 peapiiskopi ametisse, millise töö ta lõpetas tervislikel põhjustel, andes oma ameti üle uuele peapiiskopile K. Veemile.

Dr. Valmre esimeheks

Stockholmi eesti ap. õig. Püha Nikolaoi peakiriku koguduse nõukogu valis uueks nõukogu esimeheks surma läbi lahkunud dr. Boris Voogase järele dr. Vassili Valmre.

Nõukogu koosolekul selgus, et koguduse ülempreestrile, protodiakonile ja munk-hüpodiakonile on saabunud uued liturgilised ornaadikomplektid, mis valmistati Libanonis asjatundjate preestrite juhtimisel. Koguduse koori abijuhataja, kes mõnda aega on viibinud Inglismaal ühes ortodokskloostris, saabub oma stuudiumilt lähemal ajal tagasi.

A.Tannebaumi mälestuseks

Esmaspäeval, 5. novembril lõppes Stockholmi haiglas infarkti ja südametegevuse raugemise tõttu Aksel Tannebaumi maine teekond. Surm järgnes kiirelt ja mõne tunni jooksul.

Kadunu elu ja tegevus polnud avalikkuses silmapaistev – meie riikliku iseseisvuse ajal oli A.T. tegev Tartu "Vanemuise" restoraatorina ja samades ülesannetes tegutses ta ka suvekuudel Pärnu Rannasalongis.

Selline elukutse viis teda lävimisse meie seltskonna mitmesuguste inimestega ja töl talle plaju sõpru, kuna A.T. oli selline inimene, kelle hoiak oli inimlikult soe ja kellel oli raske öelda "ei".

Meie omarikkuse katkemisel ja sellele järgnenud ümberasumisel siirdus A.T. Saksamaale, kus 1941 sõja puhkemisel astus vabatahtlikuna eestlastest moodustatud n.n. Kiievi Politseipataljoni, mille koosseisus sõja esimeses järgus tegi kaasa mitmeid operatsioone.

Suure lahkumise ajal 1944 sügisel siirdus A.T. põgenikuna Rootsi koos emaga ja leidis siin oma tööjõule rakendust mitmel tööalal, viimati ühes välismaises arstimiste firmas.

Kadunut jäi leinama abikaasa ja poeg ning kogu Korp! Sakala pere, kelle hulka A.T. kuulus juba 1921 peale ja kus ta oli armastatud rahuliku ja röömsameelse iseloomu ja vankumatu kamraadilikkuse poolest.

A. Tannebaum oli sündinud Pärnus 17. mail 1909 a. ja oli lõpetanud Tallinna Reaalkooli, mille kunagised kasvandikud ja kaasaegsed tunnevad sügavat kahitunnet Aksi lahkumise puhul.

JÜRI REMMELGAS

ANATOMISKA BANDAGE AB

meditsiiniliste spetsiaalsidemete ja ortopeediliste proteeside tootja, müügiorganisatsioonidega viies riigis, otsib soome ja rootsi keeli valdajat

KONSULENTI

müügi ja tehnilise informatsiooni kontaktreisideks. Väljaõpe ettevõttes. Gümnaasiumi- või vastav haridus, autojuhi luba ja müügikogemused vajalikud.

Lähemat informatsiooni annab dir. Siim Saare, Anatomiska Bandage AB, Box 695, 101 29 Stockholm 1, tel. 08/11 45 15.

Kuidas Brandt tahaks neutraalset Euroopat

BONN (EPL) — Bonni sotsiaaldemokraatide-liberaalide valitsus on pikemat aega plaane teinud, kuidas Kesk-Euroopat neutraliseerida suurte aatomriikide vahel. See eesmärk on kogu aeg seisnud Brandti idapoliitika taga. Selle kavandas 1968. a. Bonni valitsuse eriminister Egon Bahr)SPD), kes juba pikemat aega liidukantsleri nõuandjaks idapoliitika alal. Kavatsetav neutraalne tsoon hõlmab seitse riiki. Need on: Holland, Belgia, Luksemburg, Lääne-Saksamaa, Ida-Saksamaa, Poola ning Tshehhoslovakkia. Seni ainult kõneldi selle kava olemasolust, selle sisu hoiti saladuses. Nüüd esitas Bahri kava (selle sõna-sõnalises ulatuses) maailma avalikkusele Lääne-Saksa ajakiri "Quick" (nr. 40 — 1973) pealkirja all "Wie Egon Bahr Deutschland neutralisieren will (kuidas Egon Bahr Saksamaad neutraliseerida tahab).

Kesk-Euroopa neutraliseerimine pidevat kindlustama Euroopale julgeoleku ja rahu. Selleks tulevat liikvideerida NATO ja Warssavi paktid, mida pidavat siis asendama suurvõimude (USA ja Nõukogude Liidu) poolt garanteeritav uus julgeoleku süsteem. Selle loomise võimaldavat Ida-Saksamaa iseseisvuse ja omarikkuse ning kõigi Euroopas praegu kehtivate piirid tunnustamine Lääne-Saksamaa poolt.

Kui see sünnib, siis olevat võimalik ka Saksamaa ühendamine sotsialismi baasil.

Selleks pidavat Saksa Liiduvabariigi ja DDR territooriumilt lahkuma kõik võõrad väeüksused.

Kui teostatakse Kesk-Euroopa neutraliseerimine, siis olevat ka Prantsus- ja Inglismaal võimalus valida: nad kas ühinevad selle tsooniga või nad esinevad seda süsteemi garanteerivate riikidena. Viimasel juhul nad lisanduvad USA-le ja Nõukogude Liidule, Kanadat see kava ei puuduta. Kui Prantsus- ja Inglismaa tahavad ühineda neutraalse tsooniga, peavad nad loobuma oma tuumarelvastusest.

Neutraalset tsooni garanteeriva võimuna nad jäävad aga USA-le siiapeaks sel korral, kui Nõukogude Liit peavad Kesk-Euroopa neutraalset tsooni.

Garantii-riikidel ei tohi olla väeüksusi ega relvastust neutraalse Kesk-Euroopa territooriumil.

Kesk-Euroopa neutraalse tsoonina on aatomrelvade-vaba tsoon. See tähendab, et nii USA kui Nõukogude Liit peavad transportima oma nukleaarrelvastuse sellest tsoonist mujale. Ka nõuab Bahri kava Lääne-Saksa liiduarmee koosseisu vähendamist, sest see olevat üks eeldusi Saksamaa ühendamiseks. Arvud jätab see kava märkimata. Ainsa nõudena esitatakse see, et lääne-saksa armee arvuline koosseis ei tohtivat neutraalse tsooni julgeolekut häirida.

Selle uue süsteemi keskuse (haldusliik-kontrolliva peakorteri) asukohana esineb Berliin. Ei näidata kas Lääne- või Ida-Berliin. Kuid nii Lääne- kui Ida-Berliinist peavad lahkuma neljavõimu sõjaväed, keda asendavad ida- ja lääne-saksa armeeüksused.

Poliitiline võim Berliini sektoris jäävat sliski endiselt neljavõimu esindajaile.

Kesk-Euroopa neutraalsesse tsooni kuuluvad riigid peavad kohustuma, et nad ei sekku teiste liikmesriikide siseasjusse, ei sõlmi sõjalisi erikokkuleppeid, kasutavad sanktsioone nende liikmesriikide vastu, kes rikuvad kokkulepet ja abistavad teisi liikmesriike mõne välisrünnaku korral.

Kesk-EEuroopa neutraalse tsooni juhtivaiks ja korraldavaiks organeiks on Euroopa Julgeoleku Nõukogu, Relvastuse Kontrollamet ja Vahekohus. Julgeoleku Nõukogu ülesandeks on nõusoleku andmine garantiivõimudele vahelesegamiseks, lepingu rikkumiste kindlakstegemine, sanktsioonide määramine ja vastastikuse abistamise korraldamine. Otsued langetab Julgeoleku Nõukogu, koonev seitsme liikmesriigi esindajaist, kvalifitseeritud enamusega. See tähenab, et vastuhääli ei tohi olla rohkem kui üks.

Relvastuse Kontrollamet arutab ja kontrollib kõike, mis puudutab liikmesriikide relvastuse kas vähendamist või suurendamist ning teostab selles osas kõik Julgeoleku Nõukogu otsused.

Bahr arvab, et Kesk-Euroopa neutraliseerimine kindlustab seitsmele riigile vastastiku julgeoleku ning vabastab Kesk-Euroopa Nõukogude Liidu ja USA mõjusfäärist ning nende riikide militaar-poliitilisest survest. Ka alluksid siis USA garantii-kaitsele Ida-Saksamaa, Poola ja Tshehhoslovakkia. Lisaks soodustavat Kesk-Euroopa neutraliseerimine ka kommunistliku süsteemi liberaliseerimist. Ka lähtutavat Kesk-Euroopa neutraliseerimisel usust, et USA garantiivõimuna ei võimalda Nõukogude Liidul Kesk-Euroopa okupeerimist, ja et Nõukogude Liit ei riski vallandada III maailmasõda. Lisaks võimaldavat Kesk-Euroopa neutraliseerimine Tshehhoslovakkial ja Ida-Saksamaal vabanemise okupatsioonist.

Ühtlasi tähendab see Poola piiride lõplikku tunnustamist ja venelaste lahkumist Poolast.

Lääne-Saksamaa osas täitvat Kesk-Euroopa neutraliseerimine ka kõik Nõukogude Liidu nõuded: Ida-Saksamaa tunnustamise iseseisva riigina ja Oder-Neisse liini tunnustamise Poola läänepiirina. Ka on see Nõukogude Liidule vastuvõetav, et NATO likvideerimine nõrgendab USA positsiooni Euroopas. Lisaks kindlustavat USA denuklearseerimine (Lääne-Saksamaa osas) Nõukogude Liidule üldise julgeoleku ja võimaldavat tal oma nukleaarbaaside likvideerimise või arvulise vähendamise Läänemere ruumis. Ühtlasi vabanevat siis Ida-Euroopa riigid tugevast Vene militaar-mõjust ning nende rahvuslik iseseisvus tugevenevat. Seega olevat Kesk-Euroopa neutraliseerimine ideaalne lahendus ka selleks, et rahuldada kõigi Euroopa riikide poliitilised huvid ning kindlustada Euroopale pikemaks ajaks loovat ülesehitust võimaldav rahu. (VEIU)

Liidukantsler Willy Brandt

Päts oli Kaasani haiglas

Vladimir Gussarov jutustab New Yorgi vene lehe "Novoje Russkovo Slovo" veergudel elust N. Liidu vanglates ja mentaalhaiglates isiklike elamuste taustal. Rezhiimi vastasena paigutati ka Kaasani linnas asuvasse KGB-valmuhaiglasse enne Stalini surma. Nagu ta märgib, viibis samas KGB-haiglas interneerituna ka Eesti Vabariigi president Konstantin Päts, kelle nime ta kirjutab küll "Päst":

— — Meil oli ka president, kuigi ölgusteta. See oli Eesti president Päst (?). Teda peeti kinni raviosakonnas. Saatuse kiuste ei saanud ma kergetki nohu, mis oleks võimaldanud mulle pääsemise ravijaoskonda, et tutvude targa ja hurmava prof. Pästiga, kes ei olnud muide kodanliku päritoluga.

Teatriõhtu L. Römmeri juubeliks

Näitleja ja lavastaja Lensi Römmeril täitub 18. dets. s.a. 70 a. Eesti Kultuuri Koondise korraldusel toimub selle päeva tähistamiseks teatriõhtu 6. jaan. 1974 kell 14.30 Jarlateatris (end. Borgarskolan, Kungstensgat. 2), kus esietenduselle tuleb Voldemar Õuna "Teiselpool tõusu", rõõmus draama dialoogides.

Lavastajaks on Lensi Römmer, näitejuhiks Elo Rähn ja dekoraatoriks Roman Väli. Näidendi tegevus sünnib käesoleval ajal ja tegelasteks on üks nais- ja üks meesadvokaat, keda kehastavad Lensi Römmer ja Edmar Kuus.

Pääsmete eelmüük toimub Eesti Kultuuri Koondise büroos 3. dets. alates. Peale teatrietendust toimub juubilari auks koosviibimine kohvilauas Eesti Majas, Wallingat. 34.

J. Pruun 80-aastane

Boråsis tähistas 30. oktoobril 80-aastast sünnipäeva kapten-ltn. Joosep Pruun.

Joosep Pruun sündis 30. oktoobril 1893 Virumaal Palmse vallas, Käsmu külas. LõpetaS Petrogradis Mereväe Sõjakooli a. 1915 ja võttis osa Esimesest maailmasõjast Vene taaarl levastiku miinitraaleri komandörina. Eesti Vabadussõjast osa võttes ja sellele järgneval rahuajal teenis ta mitmetel ametkohtadel mereväes ning oli lõpuks Merelaevastiku Divisjoni ülemaks.

Sõjaliste teenete eest on talle annetatud mitmeid aumärke — tähtsaim neist Vabadusrist I liik, 3 järk.

Joosep Pruun on tuntud seltskonnategelane eestlaste hulgas Rootsis, eriti aga Boråsis. Ta on Boråsi Skaudi-sõprade seltsi asutaja ja selle kauaaegne esimees, millise koha ta on annud nüüd üle nooremale generatsioonile. Juhib kindla käega Boråsi Pensionäride Ühingu tegevust esimehena.

Joosep Pruun on oma pika ja viljaka elu jooksu kogunud omale palju sõpru oma alti sõbraliku ja eesti-mehelliku käitumisega nii seltskonna tegevuses kui ka eraelus.

Omandab haruldaselt head mälu ja paljulugenud inimesena on Joosep Pruunil alati palju jutustada minevikust ja olevikust ning ta

Kaptenleitnant Joosep Pruun

tunneb suurt huvi tuleviku vastu. Eriti südamelähedane on talle aga eestlaste ja eriti eesti noorte tulevik.

Joosep Pruuni austasid tema 80.juubelil endised kaasvõtlejad, sõbrad ja organisatsioonid üle kogu maailma. Tema alati külalislahke kodu kuhjus üle õnnitluste, lillede, kingituste ja telegrammidega, mis valmistasid juubilarile unustamatu päeva.

Soovime sellele tugevale ja vitaalsele eestlasele jätkuvat tahet elada ja olla meie keskel sama kindla sammuga.

ARNOLD ERES

Det gäller din skog

● Avverkar du skog nu i vinter och tänker plantera till våren? Beställ då plantorna redan nu hos skogsvårdsstyrelsen, så du är säker på att få dem i rätt tid. Har du inte möjlighet att själv ordna planteringen — kontakta då skogsvårdsstyrelsen.

● Praktiska råd om skogsskötsel och avverkning får du genom att delta i skogsvårdsstyrelsens informationsträffar och kurser. Ring närmaste skogsvårdskonsulent — se under skogsvårdsstyrelsen i telefonkatalogen — och fråga vad som är planerat för hösten och vintern.

● I den broschyr, som i dagarna sänts ut till länets skogsägare kan du läsa mer om rådgivning, skogsservice och möjligheter att få statsbidrag till skogliga åtgärder. Har du inte fått den — kontakta **skogsvårdsstyrelsen** så kommer broschyren med posten.

Skogsstyrelsen **Samordnande organ för skogsvårdsstyrelserna**

Korp. Rotalia 60-aastane

Korp. Rotalia juhatus Tartus, mis oli ametis üle 10 aasta. Istuvad vasakult riigikohtunik Peeter Puusep ja prof. Jüri Uluots, seisavad dr. Richard Teder ja prof. Peeter Köpp. Juhatusse kuulus veel Friedrich Malm.

Korporatsioon Rotalia tähistab nädalalõpul 60. aastapäeva Stockholmis. Selle raames toimub laupäeval, 10. novembril, algusega kell 13. jumalateenistus Jakobi kirikus, millele järgneb aktus ja õhtul ball Ooperikeldri peosaalis. Pühapäeval on ettenähtud kaasvendade haudade külastamine, mälestatuslitus asutaja liikme prof. Jüri Uluotsa haual ning hiljem aastapäeva kommerss ja koosviibimine. Juubelile on oodata ka arvukalt sõpruslepinglasi Varsinais-suomalainen Osakonnast Soomest.

Korp! Rotalia asutati 10. novembril 1913. a. kümne rahvuslikult mõtleva eesti üliõpilase poolt tsaaririigi pealinnas Peterburis vastukaaluks tollal Peterburi Eesti Üliõpilaste Seltsis domineerinud anarhistlikele ja bolshevistlikele tendentsidele. Üks Rotalia asutajatest oli Jüri Uluots, kellest kujunes Rotalia peamine ideoloog ning vaimne juht, olles kauemat aega vilistlaskogu esimeheks.

Rotalia nimi tuleneb Läänemaa ladinakeelsest nimetusest ning sellega taheti rõhutada ühtekuuluvust Eestiga ja läänega ning vastuolu kõige venelikuga. Värvideks valiti sini-must-roheline, kui üks juba C. R. Jakobsoni päevil kõne all olnud eesti rahvusvärvide kombinatsioon, millede tähendust värvide laul väljendab järgmiselt:

"Sinine on meie kodumaa
taevas,
Must tema kallis pühendatud
maa,
Rohelises hiiolgavad metsad
ja aasad
Lõpmata iluga!"

Rotalia lipukirjaks on "Eestimaa, mu isamaa" ning juhtmõtteks: "Ausus, kindlus, iseteadvus, ühistunne". Eesti Korporatsioonide Liidu asutamisest 1915.a. võttis korp! Rotalia osa asutajaliikmena.

Kuigi Rotalia konvent Tartus astus tegevusse alles E.V. aastapäeval 1924, kujunes Rotaliast iseseisvusaastate lõpuks eesti kõige suurem korporatsioon üle viiesaja liikmega, andes oma liikmete kaudu tõhusa panuse meie riigi ja rahva elus. Muigega võib meenutada, et mõnedes ringkondades Rotaliat ka "kollaseks hädaohuks" nimetati. Enne Tartus konvendi asutamist, tegutses Rotalia konvent ka Berlinis ning hiljem Varsavis ja Tallinnas, nii et Rotalial oli juba iseseisvusajal ka teatud määral välis-eesti korporatsiooni sugemeid. 1933. a. sõlmiti sõprusleping Varsinaissuomalainen Osakonnaga, millised hõimusidemed on edasi arenenud ka paguluses, ning mis on pinnaks Vene kommunistlikule impeeriumile. Rotalia 50. aastapäevast osatvõtnud tolleaegset Soome peaministrit ja valitsuspartei juhti Sukselainen'it rünnati ägedalt "Pravdas" ja "Izvestias" ning sunniti teda kohalt lahkuma.

Kui eesti akadeemilised organisatsioonid 1940. a. okupatsiooni võimude poolt suleti, ei lakanud aga korporatsiooni organite tegevus ega ühendus rotaluste vahel, ning a. 1943 peeti isegi "pörandaalune" kommerss Tartus. Rotalustest vabatahtlike poolt Soome sõjaväes kutsuti ellu Rotalia konvent Helsingis 1943.a., mis sai tegutseda aga vähem kui aasta.

Eesti taasokupeerimise puhul 1944. a. Nõukogude impeeriumi poolt, õnnestus 195 korp! Rotalia liikmel põgeneda kodumaalt, nendest 82 Rootsi. Rotalia esimene esinemine värvides paguluses toimus leinameeleoludes E.V. presidendi J. Uluotsa matusel 13. jaanuaril 1945 Stockholmis. Praegu tegutsevad Rootsis koondised peale Stockholmi veel Göteborgis ja Lundis. Rootsis rotalustest silmapaistnud isikutena üldises rahvuslikus tegevuses võiks mainida: Jüri Adila, Sven Hanson, Leo Karupää, Karl Kool, Ilo Käbin, Alfred Ventsel, Ernst Vilval j.t.

Praegu on rotalial väljaspool Eestit ca. 465 liiget, kusjuures paguluses on liitunud ca. 300. Suuremad koondised tegutsevad veel New Yorgis, Torontos, Los Angelesis, Baltimore-Washingtonis, Montrealis, Chicagos, Vancouveris ja Australias. Ülemaailmselt koordineerib tegevust ülemaailmne vilistlaskogu juhatus, mille enamik juhatusliikmeid asub praegu USA-s. Juba 1950. a. saadik on ilmunud interne ajakiri "Meie Side". Pärast II Maailmasõda, tegutses Rotalia hoogsalt ka Saksamaal, olles isegi ametlikult registreeritud Erlangeni ülikooli juures "Studentenverein Rotalia" nime all, kuid ümberasumise tõttu seal tegevus rauges.

Korporatsioon Rotalial, kui ka teistel akadeemilistel organisatsioonidel, on suur tähtsus eesti akadeemiliste noorte organiseerimisel ja kasvatamisel eesti rahvuslikus ja ühiskonna teenimise vaimus ning nende sidumine eestlusele kindlas vendluses terveks eluajaks. Sellistel organisatsioonidel on paguluses isegi ulatuslikum tähtsus kui iseseisvusaegses Eestis. On ka suur väärtus kogeda individuaalsetes kokkupuudetes terves maailmas kindlameelsele eesti meeste instantset sõprust, vaimuühtsust ja usaldussidet kas Rotalia või ka EKL vendluspere raames. Nii nagu Rotalia asutamispäevil, olgu ka tänapäeva minnalaskmise tendentsidele vastuseks kindlate eesti meeste põhimõtted — ausus, kindlus, iseteadvus, ühistunne — ning lipukiri: "Eestimaa, mu isamaa!"

KARL LAANTEE

Toronto Eesti Maja suuremaks

TORONTO (EPL) — Möödunud varakevadel peetud A/S Eesti Maja aktsionäride aastakoosolekul kerkis päevakorrale küsimus, kas Eesti Maja ei tuleks laiendada või hoonekrundile ehitada koguni uus kõrgehitus. Kuna küsimus kerkis ette kavatsemata päevakorrale, tehti juhatusele ülesandeks küsimust lähemalt kaaluda ja selgitada millised võimalused selleks on. Möödunud suve kestel selgitaski juhatus kõiki võimalusi ja kutsus 24. oktoobril kõigi organisatsioonide esindajad kokku tehtud töö aruandluseks ja põhimõtteliste otsuste tegemiseks.

Nagu A/S Eesti Maja juhatuse esimehe N. Valge rapordist selgus, ei ole linnavalitsus kõrgehituse vastu, kuid mitmel muul põhjusel ei saa seda siiski ette võtta. Peatakistuseks on muidugi majanduslik olukord, sest 16-kordseks uusehituseks on tarvis enam kui poolteist miljonit dollarit. Sellise laenu saamine võib võimalik olla, kuid laenuprotsent on niivõrd suur, et vaevalt peakoosolek säärast riski julgeb ette võtta. Kui seda aga siiski teha, tuleb paratamata arvestada sellga, et kaheks aastaks tuleks katkestada igasugune tegevus praeguses majas, kuna see tuleks lammutada. Koosolekust osavõtjad asusid koos EM juhatusega seisukohale, et kõnesolev projekt tuleb kõrvale jätta.

Samaaegselt esitas juhtaus veel kaks projekti, milledest üks näeb ette praeguse Eesti Maja vana osa lammutamise ja selle asemele 10-kordne hoone püstitamise ning see ühendada praeguse hoone uus osaga, mis ehi tati 10 aastat tagasi. Ka selle teostamise praktilisuses olid koosolejad skeptilised, kuid pooldasid täiel määral juhatuse poolt esitatud minimaalprojekti, milline näeb ette juurdeehitused praeguse hoone lühemasse otsa. Teiste sõnadega piknekes suur saal õuepoolses osas praeguse nältleava ulatuses. Võimalik on ka rõdu ehitamine. Juurdeehitatava saali osas saaks keldrikorrale ka Eesti Keskarhiiv Kanadas enesele avarad ruumid. Juurdeehitus tuleks ka hoone tänavapoolsesse ossa kahe korra kõrgeses, umbes paarkümmend jalga, mille teine kord rahuldaks täiel määral ka Toronto Ühispanga tungivaid vajadusi. Ühenduses viimasega muutuks ajakohaseks ka hoone fassaad. Kõik need juurdeehitused ja laiendused võiksid maksma minna umbes 200.000 dollarit, milline summa pole ülejõu käiv.

Koosolekul teostati katseline hääletus, kus selgus, et kõik organisatsioonide esindajad pooldavad viimase projekti teostamist. Kuna Ühispank on avaldanud vamisolekut kaasa aidata hoone laiendamisele omapoolse abiga, siis on ünsa tõenäolik, et 1974. a. toimubki Toronto Eesti Maja ajakohane laiendamine. Juhatus asub esimesel võimalusel üksikasjalikumale eeltöödele plaanide valmistamisel jne. (KE)

— — —

Ühendriikides suri Olga Hermann.

EESTI MAJA
WALLING. 34-I
Perenaine: 21 81 34
Majavanem: 11 47 77

Seltskondlikud ruumid on avatud äripäeviti kell 11.30-19.00 laupäeviti kell 14.00-17.00 kuid pühapäeviti on ruumid suletud.

Sooja toitu serveeritakse Eesti Majas äripäeviti kell 11.30-13.30 ja 17.00-18.30 (laupäeviti on vaid kohviku osa avatud).

Ruumide üürimine toimub Eesti Maja perenaise kaudu telefonil 21 81 34. Küsige ka menüü ettepanekuid! Kui on erilisi soove, katsume neid lahendada.

Majavanema büroo on avatud teisipäeviti kell 9.00-18.30 kolmapäeviti kell 11.00-15.00 ja neljapäeviti kell 14.00-18.00.

Majavanema telefon: 11 47 77.

— — —

metsakodu

Ei võtnud jutule . . .

TORONTO (EPL) — Ajaleht Vaba Eestlane raporteerib New-Yorgist, et Oslo-valitsuse sõjaminister Avdy Anderson, kes hiljuti oli Ülemaailmse Eesti Võitlejate Keskuse esimeheks, keeldus jutule võitmast oma järeltulejat sellel kohal major Ylo Ansonit. Anson oli sõltnud pika tee Connecticutist New Jerseysse, kus Avdy Anderson eiab, ilma asjata.

Ajalehe teatel olevat Avdy Anderson loomas uut ülemaailmset Eesti kaitselitu, mis ilmselt hakkab konkureerima olemasolevate hästiorganiseeritud sõjameesteorganisatsioonidega. Näib, et viimaste keskuse esimehe mittevastuvõtmisega on viimased sidemed Avdy Andersoni ja sõjameeste organisatsioonide vahel Kanadas ja USA-s katkenud.

Peapiiskop Ameerikas Oli Saksamaal külas

Peapiiskop Konrad Veem lendas 6. novembril Ameerikasse, kus ta kõigepealt esineb avalikul koosolekul Torontos teemal "EELK tiina ja homme", jutlustades ka Toronto Jaakobi koguduse jumalateenistusel.

Järgnevad lõpetaja ametisse seadmine EELK Buffalo kogudustes. Peapiiskoplikud jumalateenitused peetakse Baltimore-Washingtoni kogudustele ühiselt nagu ka ühisjumalateenistus Long Islandi kahele kogudusele. Kavas esinevad veel mitmed visiidid, kokkusaamised, nõupidamised, EELK Cicago praostkonna sinod ja võimalust mööda kõned EELK ülesannete teemal tuleviku huvides. Üheks väljapaistvamaks sündmuseks on aga peapiiskoplik jumalateenistus EELK New Yorgi eesti Evangeeliumi Luteri Usu koguduse 75. aasta juubeli puhul.

ta juubeli puhul.

Peapiiskop K. Veem saabub tagasi Stockholmi 22. novembri paiku.

Peapiiskopil on selja taga elav tegevus. Ta võttis osa Rootsi katoliku kiriku piiskopi kutsel Püha Birgitta 600-a. juubeliaktusest Stockholmi Blå Hallenis ja Rooma kuuriakardinali John Wright'i vastuvõtust.

Järgmisel päeval sõitis peapiiskop Saksamaale, kus ta võttis osa Baltisaksa õpetajate konverentsist Springes, külastades Saksa Ühendatud Luteriusu Kiriku kirikukantseleid Hannoveris ja tutvus abijõudude rakendamise moodustega usulises töös Saksamaal. Ametireis kestis 9.—14. oktoobrini.

21.—25.10. võttis peapiiskop osa Saksa Ühendatud Luteriusu Kiriku peasinodist Travemündes ja Lübeki toomi 800 aasta juubeli pühitsemisest. K. Veem pidas kõne Saksa piiskoppide konverentsi liikmetele ja välisküalistele, nende seas oli ka LUteri Kirikute Maailmaliidu peasekretär. Selles kõnes esines peapiisköp kolme balti pagulaskiriku nimel ja osutas Eesti, Läti ja Leedu luteriusu kirikute olukorrale ökumeenilise poliitika tagajärjel.

Lakewoodis toimus eesti filmi "Tiina" pulmastseenide väntamine selleks ehitatud eesti talutare õuel, mis oli püstitatud eestlase Tammaru farmi maa-alal. Pulmalisi-statistie oli 50. Pildil murelik pruut Oudi Kalm ja kirikuõpetaja Ed. Rubel ühes stseenis.

Kohalik elu

STOCKHOLM

St. E. Lasteaed

Meil on hea meel teatada, et Stockholmi Eesti Lastealal on avanenud võimalus oma tegevust laiendada. Varemalt töötas lasteaed kolm tundi päevas, kuid nüüd käib tegevus viis tundi päevas: äripäeviti kell 08.30—13.30 ning laupäeviti kell 10.00—13.00. Seega suudame veelgi paremini vastutulla lastevanemate soovidele.

Osavõtumaks on väga soodne — vaid kolm krooni päevas, ehk 66 krooni kuus. Hetkel on meil veelmönedele lastele võimalik kohta pakkuda.

Lasteaia juurde oleme ka moodustanud pedagoogilise eesti keeleõppimise grupi, kus mitte eesti keelt valdavatele lastele osutatakse erilist tähelepanu.

Stockholmi Eesti Lasteaed võtab vastu lapsi vanuses 3—6 aastat. Lähemat informatsiooni on võimalik saada lasteaia telefonil: 20 50 91 (lasteaia juhataja Erna Klemmer).

STOCKHOLM

Läänlaste-hiidlaste koosviibimine

Meie traditsiooniline kolmetelstkümnes koosviibimine toimub laupäeval, 17. novembril kell 18 Eesti Majas.

Eeskava koos õhtusöögiga kujuneb mitmekesiseks. Avasõna esimees Annus Estra'lt, Tootsi lugusid hellilindilt esiettekandes rootsis, millelt kuuleme möödunud aegade kajastusi. Huumorit Jussi Romot'ilt — meie auliikmelt. Rikkalik loterii. Film eelmistest aastatest. Tantsumuusika meie alalistelt pillimeestelt härradelt Põlluaed ja Strickmann.

Osavõtu tasu kr. 40:- isikult. Registreerida hiljemalt 12. novembriks telefonidel 99 21 20 — pr. Niit, 71 52 32 — hr. Estra või 36 75 23 — hr. Tammert.

Registreerimiskohustus on siduv ja hilinemine ei võimalda osavõttu.

Jällenägemiseni meie pere koos külalistega Eesti Majas.

BORÅS

Sügispidu

Boråsi Eesti Naisring korraldab lõbusa koosviibimise laupäeval 17. novembril, algusega kell 18.00, Moderata Samlingspartieti ruumides Skolgatan 21.

Meeleolu ja tantsumuusika eest hoolitseb Hra. Saluäär Göteborgist.

Sissepääs koos toiduga Kr. 18:—, pakume seapraadi hapukapsastega ja hiljem kohvi koos tordiga.

Samas on korraldatud ka loterilaud nagusate käsitöödega. Palume neid kes sügispeost osa tahavad võtta, hiljemalt 14. novembriks oma huvi teadata telefonidel 13 80 01 (Tamm), 13 05 25 (Aarne) või 13 10 66 (Paet).

TERETULEMAST

• Huumor

Allmaavagunis, kus kõik istekohad okupeeritud, vaatab mees tema ees seisvat daami ja küsib:

"Vabandage, kas teie ei ole mitte see daam, kes naiste vabadusliikumise miitingul pidas kõne?"

"Jah, olen küll."

"Kas teie mitte ei öelnud oma kõnes, et naised peavad vabanema meeste eestkostmise alt ja seisma kindlalt ja iseseisvalt oma kahel jalal?"

"Jah, ütlesin küll."

"Julgelt ja kindlalt edasi seista!"

Tütar saabub tagasi puhkuselt mere äärest ja ema uudishimutseb kuidas seal ka vesi oli.

"Ah vesi?" vastab tütar. "Suurepärane — täis mehi!"

Tsirkuse täpsuslaskja otsib abilist, täpsemalt öeldes — märklauda. Heinrich otsustab kandideerida. Ta seatakse seina äärde ja laskur kihutab mitu kuuli otse tema kõrvale seina ning ühe veel tagatipuks läbi Heinrichi kaabu.

"See on tore, et teie selle katse silmagi pilgutamata välja kannatasite," ütleb laskur. "Ma palkan teid, ning endastmõistetavalt maksan ka välja teie kaabu, millest ma kuuli läbi lasksin."

Heinrich: "Jah, aga kes maksab välja minu püksid?"

Kohalik elu

GÖTEBORG

Jõulumüük

Göteborgi Eesti Seltsi Naisringi poolt korraldatav jõulumüük toimub laupäeval, 17. ja pühapäeval 18. novembril s.a. Eesti Seltsi ruumides EESTI MAJAS, Drottninggatan 27, IV. Mõlemal päeval kella 11-st kuni kella 18-ni.

Loteriid. Kohvilaud koduküpsistega.

Teretulemast!

GÖTEBORG:

Näiteringi Mardipidu
Viimane meeldetuletus

Tuletame lugupeetud kaasmaalastele veel viimast korda meelde, et Näiteringi Mardipidu toimub laupäeval 10. novembril, algusega kell 19.00, Gamlestadeni Medborgarhusetis. Tantsuks mängib Allan Persson 'i trio. Kuna soovime eeskavaga võimalikult täpselt peale alustada, palume armsat publikut aegsasti kohal olla.

Need kes endale veel pileteid pole lunastanud, saavad seda teha üks tund enne eeskava algust.

TERETULEMAST!

GÖTEBORG:

Meeskoori 10-ne aastase tegevuse tähistamine

Kontsert laupäeval 1. detsembril algusega kell 16.00 KFUM kontsertsaalis, Erik Dahlbergsgatan 1. Solist pr. Vilma Brinkman Saksamaalt.

Peale kontserti toimub juubelibankett SKF Kristinedali peoruumides, Byfogdegatan (Turitzi maja juures), algusega kell 20.00 Juubel-bankettile pääseb tramm number seitsmega.

Kontserdi ja banketi-pääsmeid on eelmüügil meeskoori liikmetel ning Eesti Komitee Göteborgi osakonna büroos, Drottninggatan 27, telefon 11 59 00.

Banketipiletid palutakse aegsasti eelmüügil lunastada, et kindlustada banketist osavõtu võimalust.

GÖTEBORG

Pidulik koosviibimine

11. novembril s.a. täitub 55 aastat Eesti Vabariigi politsei asutamisest. Selle päeva tähistamiseks korraldab Endiste Eesti Politseiametnike Kogu Rootsis juhatus Göteborgi "Eesti Majas", Drottninggatan 27, laupäeval 17.novembril s.a. algusega kell 18.30 PIDULIKU KOOSVIIBIMISE, kus "Eesti Maja Klubi" perenaised serveerivad rikkalikku lõunasöögi.

Meelelahutuse eest hoolitsevad hr-d Hans Pääbo ja Peeter Koger.

Osavõtust palume kindlasti ette teatada, kes suuliselt või telef. teel nr.nr. 41 02 18 — Põlder, 98 12 95 — Murelik või 51 96 28 — Märtin, hiljemalt kolmap. 14. nov. õhtuks, et juhatus teaks arvestada osavõtjate arvuga lõunasöögi tellimisel.

Juhatus jääb lootma rohkele liikmete ja külaliste osavõtule.

Köp Philips elvisp nu så får ni ett stativ för endast 10 kr!

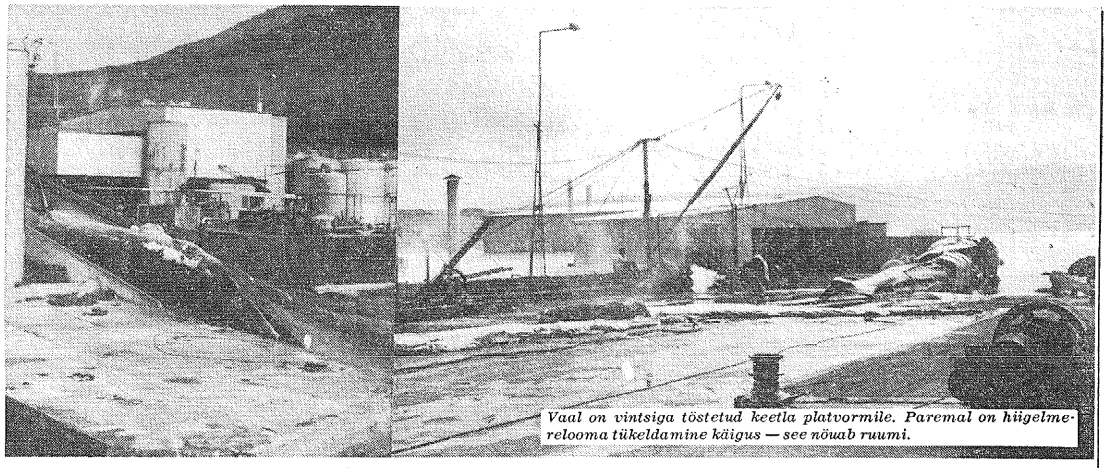
Ca-priset för separat stativ är 48 kronor. I samband med köp av Philips Elvisp med 5 hastigheter kan vi nu erbjuda det för endast en tia! Passa på. En begränsad kvantitet i specialförpackning.

Vispen har fem hastigheter varav två mycket långsamma. Ni behöver aldrig riskera att innehållet i skålen skvätter över kanten. En verkligt praktisk och bekväm elvisp till vettigt pris.

Pris ca 115 kr inkl. moms.

PHILIPS

Vaal on vintsiga tõstetud keetla platvormile. Paremal on hüügelmerelooma tükeldamine käigus — see nõuab ruumi.

ARVI ISLANDIS:

VAALAJAAMAS

On iseenesest mõistetav, et Islandi-matka kavva peaks kuuluma ka vaalajaama (hvalstation'i) külastamine. Tavaliselt kuulub see nende külastuspaikade hulka, mis jääb huvireisija enda valitavaks. Aga vaalajaama minek polegi ükskõikmillal võimalik. See on ikka olenev asjaolust, kas vaalapüük on õnnestunud või mitte. Alles siis, kui vaalalaev on teel saagiga Hvalfjördur'i (Vaalafjordi), teatakse sellest reisibüroodele Reykjaviki. Ja siis seatakse kõiku buss või mitu bussi, olenevalt huvireisijate hulgast.

K. a. juulikuu lõpul ei ilmunud ühtki teadet vaalapüügi kohta hotelli reisibüroo teadetetahvlile. Öeldi, et ilmad olevat püügiks ebasoodsed. Aga siis hakkas augusti algul neid teateid tulema. Iga päev. Et laev saabub vaalaga hvalstationi sel-võisel kellaajal. Saabumine leidis aset tavaliselt kella 11 ja 13 vahemail.

Kasutasime kohe esimest võimalust, kuna muud väljasõitu sel päeval ei olnud. Laev pidi teatekohaselt kell 12.30 vaalajaama jõudma. Kella 10 paigu oli ka buss hotelli ees, giidiks keskealine sõbralik mees, ja nagu varsti selgus — mees kõigiti oma ülesande kõrgusel. Vaalade ja nende püügi tundja, loodusteadlane, ajaloolane, geoloog. Ja suur islandi hobuste, ponide, sõber. Pidas nendest tagasisõidul pika ja kiitva loengu.

Vaalajaam asub Hvalfjörduri põhjakaldal, Reykjavikist paarituinise bussisõidu kaugusel. Hvalfjördur on kitsas fjord Esja mäestiku ja Akrafjälli vahel, kusjuures Esjat iseloomustavad tema basaltlademed, mis on teele hästi nähtavad nagu astmelised seinad.

Akrafjälli tipus vastu Atlandi ookeani asub 4000 elanikuga kaluriite-linn Akranes ja selles üks Islandi suuremaid ja vajalikemaid tööstusi, tsemendivabrik, mis toodab aastas 110 000 tonni tsementi. Toormaterjal, mida tsemendi valmistamiseks vajatakse, saadakse Hvalfjörduri põhjast, mis on aastatuhandete jooksul sinna tekkinud ja laagerdunud karploomakestest.

SÕIT VAALAJAAMA

Sõit vaalajaama kulgeb suurelt osalt paralleelselt Valafjordi lõunapoolse rannajoonega. Enne fjordi põhjakaldale jõudmist tuleb sooritada pikk ringsõit ümber fjordi idapoolse teraviku. Bussi aknast saab näha rohkesti omapärast ilu ja huvitavaid loodusjõudude imetöid, nagu peaaegu kõikjal Islandis, kus vulkaanilised jõud on varem või hiljem kujundanud mäeahelikke ja orge. Geoloogiliselt on Island ju veel väljakujunemata noor maa. Nõuab tuhandeid, võib-olla miljoneid aastaid, ennekui maapind on enam-vähem kindlakujuliseks vormistunud.

Enne sihtkohta jõudmist leiab aset lühiajaline peatus turismijaamas, kus on võimalik võileibade ja kohviga või karastavate jookidega "keha kinnitada", värvifotosid või suveniire osta. Island on turistide jaoks hästi varustatud.

Siis jälle bussi ja edasi. Ikka läbi imponeeriva maastiku. Nüüd juba Hvalfjörduri põhjarannikul. Ja seal ta siis on, see vaalajaam. Valkjashall aur markeerib asukohta. Suured katlad nagu õlipaagid, osaliselt maa peidus, mõned ääreni maa all, auravad. See on keetla, kokerii, nüüd täies käigus ja saagi ootel. Aga siin võib näha ka tõelisi õlipaake, mitte just tavalised Islandis. Tavaliseks energiallikaks on siin kuumaveeallikad. Nende vesi ei sobi aga vaalakeetla katlaisse, sest see sisaldab rohkesti vääviit ja muidki keemilisi elemente.

Õlipaake on siin varem muuksi otstarbeks kasutatud, kui meenutada, et Teise maailmasõja ajal oli vaalajaam läänelitlaste tähtsaks laevastiku-baasiks.

Meie kohale jõudes ei ole vaalalaev veel saabunud. Aga kaugel horisondil võib teda juba märgata. Merre küündiv ligikaudu 100 m pikkune muul täitub uudishimulikest. Foto- ja filmiaparaadid seatakse valmis. Oodatakse põnevusega. Vaal, tema tükeldamine ja tööstuslik töötlemine eksportartikleiks — teadagi on see huvitav ja väärib ootamist!

LOOMAD, MITTE KALAD!

Aga mele, turistid, pole ainsad ootajad. Teisi ootajaid on tuhandeid. Need on kajakad. Ja nad on hoopis distsiplineeritumad kui inimesed. Nad on oma organisatsiooni siin hästi välja arendanud. See koosneb nähtavasti kahest grupist. Üks grupp on võtnud positsiooni ühel-, teine teiselpool vaalakeetlat. Ja nagu hiljem nähtub, toimub omavaheline toidujagaminega sellise korra kohaselt, et igaüks saab oma osa. Võib arvata, et keegi sellest suurperest ei jää ilma. Ja küllap siin toitu jatkub.

Giid on bussis meid mitmeti valgustanud. Teame, et vaalasid püütakse piiratud arvul Grööniimaa vetest. Spetsiaalselt ehitatud püügilaevade slepis tuuakse loomad vaalajaama. Just loomad, mitte kalad! "On täiesti vale nimetada neid valaskaladeks. Vaal on imetajaloom. Sünnitab üheainsa vasika," ütleb giid. Nõnda siis ongi: vaalalehm, sõnn ja vasikas. Nendele, kes pole Islandi vaalapüügiga lähemalt tuttavad, on muidugi taolised nimeterminid võõrad.

Püütakse ainult nn. finnvaalasid. Ainult sõnne. Ja seadusega määritletud suuruses. Püügilaevaga on kaasas spetsialist, kes merel otsustab, kas loom on püütav või mitte. Tavaliselt ulatub finnvaali pikkus kuni 20 meetrini ja keskmiseks raskuseks on ligikaudu 30 tonni. Sesoonipüük küündib tavaliselt kuni 200 vaalani. Varem püüti ka sinivaalasid. Nende pikkus ulatus kuni 100 meetrini. Nüüd on nende püük keelatud. Tuleb säilitada väheseid järeljäänuid.

Peale Islandi tegelevad vaalapüügiga veel Kanada, Jaapan ja N. Liit. Kontroll-koostö toimub paarikaupa: Island kontrollib Kanada ja Kanada Islandi püüki. Analoogiline koostöö kehtib ka Jaapani ja Vene vahel. On aga üsna tõenäoline, et vaalapüük elab üle oma viimseid aastaid. Kõneall olev vaalajaam, ainus järeljäänu Islandis, lõpetavat tegevuse aasta või paari pärast.

VAALAD ON KOHAL. TÜKELDAMINE

Laev on jõudnud kohale, slepis koguni kaks 15 m pikkust vaala. Püük on hästi õnnestunud. Tegevus nende vastuvõtuks on ülimalt aktiivne. Noored mehed, suveteenistuses olevad üliõpilased, tegutsevad välkalt. Üks-kaks-kolm on ketid kinnitatud vaalade sabadesse ja masinvintsiga tõmmatakse nad keetla platvormile.

Üht vaala on harpuun seevõrd vigastanud, et osa sisikonda on välja valgunud. Seda suurepärast võimalust ei jäta kajakad kasutamata. Nad on lausa kobaras vigastatud kohal. Ja sealt võivad nad oma osa saada. Keegi ei keela seda neile. On lindudelgi õigus saada osa mereannist.

Lahkamiseks ja tükeldamiseks kasutatakse nage, mis meenutavad jäähokikeppe, kusjuures nende köverdunud osad on teradeks. Samas on ka mootorkäi nende teritamiseks. Luude läbilõikamiseks kasutatakse suurt kreissaagi ja ka tavalist kahe mehe suursaagi, sellist, nagu varem kasutati käsitsi palkide pindamiseks.

Pärast vaala pikkuse mõõtmist ja muude andmete kirjapanemist alustatakse tükeldamist. Tükeldatakse esmalt üks vaalakülg, siis teine.

Nahk koos traaniga tõmmatakse maha vintsi abil. Muidugi pärast seda, kui servad on lahti lõigatud. Nugadega kaasaaitamine toimub pidevalt. Et mitte vaala küljelt alla libiseda, selleks on kummisäärikute tallad varustatude naeltega. Nahk koos traaniga kaob vastavasse katlasse, kus vaalaõli, selle tähtsa eksportartikli, valmistamine algab.

Siis eraldatakse sisikond, seejärel biifsteegiliha, mis viiakse kärudega teisale. Vaalabiifsteek on väga soovitud maiuspala islandlaste lõunalaul. Ülejäänud vaalaosad, samuti sisikond, kaovad tükktükilt keevaisse katlaisse.

Üks vaal tükeldatud, asetakse teise juure. Ja nõnda muudetakse need hiigelsuured — ja ka ilusad — loömad õliks, biifsteegiks ja mõneks muukski kallihinnaliseks produktiks. Isegi lõhnaõli ja huulepulk saavat oma osa.

Vaalalaeva püügituur kestab tavaliselt 24 tundi. Samal ajal, mil turistide buss lahkub vaalajaamast, siirdub ka laev uuele püügimatkale. Teadagi poli ta üks sellel teekonnal.

Ann-Britt ja Eero Lindverele sündis tütar Jennyann Stockholmis.

Jaan Kitzberg, Ameerika Hääle eesti osakonna juhataja Washingtonis, tähistas oma 50-aastast tegevust kutselise ajakirjanikuna. —ilmelt astus ta 11. sept. 1923 19-aastasena Tartus "Postimehe" toimetuse liikmeks. Ta on olnud selle ajalehe vastutavaks ja peatoimetajaks iseseisvuse ajal, töötanud ka Tallinna ringhäälingus päevauudiste osakonna juhatajana ja on Ameerika Hääle juures töötanud saadete algamisest peale.

USA-toetus etnilisele kultuurile

WASHINGTON (VES) — Senat võttis vastu seaduse, millega 1973/1974. eelarveaastaks määratakse 5 miljonit dollarit juba varem seadusega kehtestatud, kuid seisma jäänud aktsiooni, etnilise omapära arendamise (Ethnic Heritage Studies Programs Act) käiku panemiseks.

5 miljonist dollarist vaevalt jatkub tegeliku toetuse andmiseks USA paljudele etnilistele gruppidele, nende hulgas ka eestlastele. Summa on küllaldane ainult aktsiooni algatamiseks, lootusega, et järgmistes riigieelarvetes selleks saadakse rohkem raha.

Esimene summa, mis seaduse esitamisel ette nähti, oli 50 milj. dollarit kahe-aastaseks perioodiks. Seda peeti Kongressis paljuks ja lubatud summa vähendati 15 miljonile esimesel aastal.

Eesti Rahvuskomitee koostas ja esitas hariduse, tervishoiu ja heaolu ministeeriumile kui aktsiooni üldjuhile eesti rahvusgrupi jaoks üldkava, mis ette nägi mitmesuguste kultuurialade toetamist. Toetust kogu kava teostamiseks sooviti 750.000 dollarit.

Vähemused Trudeau audientsil

OTTAWA (EPL) — Kanada peaminister Trudeau võttis 23. oktoobril Ottawas oma residentsis vastu balti rahvusgruppide esindajad, kes olid soovi avaldanud oma seisukohtade esitamiseks mitmekultuurilisuse küsimustes ning samuti valitsuse seisukohtade selgitamiseks neid rahvusgruppe puudutavais küsimusis.

Eesti Kesknõukogu kanadas esindas Hans Lupp koos väliskomisjoni esimehe Jüri Kahariga, Läti Liitu esimees T. Kronbergs ja V. Liepins ning Leedu Ühiskonda Kanadas E. Cuplinskas ja J. Simanavicius.

Imepärane sipelgate ühiskonnakorraldus

Deutsche Verlags-Anstalt väljaandel Stuttgartis ilmub uus raamatute sari: "Reporter Bücher" (Reporterite raamatud), mis käsitavad, varustatult rikka pildimaterjaliga, mitmesuguseid alasid, mis võivad huvitada nii vanu kui noori, koolilõpilasi, üliõpilasi, asjast huvitatud võhikuid. Äsja publitseeris kirjastus raamatu sipelgate elust "Die Ameise" Sisu koostajaks on "reporter Bernd", sarja väljaandjaiks on Werner Kirst ja Ulrich Diekmeyer.

Praegu teadaolevate sipelgate liikide arv kõigub 6000 ümber ja neid elabigas maailmaosas välja arvatud Arktis. Väikseim sipelgas on vaevalt millimeetri pikkunde, suurim kasvab kuni viis sentimeetrit pikaks. Sipelgad peavad jahti, rüüstavad, aretavad seeni, koguvad mett ja teravilja. Nende pesade ehitus on eeskujulik ja nad hoolitsevad väga oma pesakondade eest. Seda kõike teevad nad muidugi instinktiivselt, mitte mõistusega nagu inimene toimib või vähemalt toimima peaks. Kõigist neist küsimusist kõneleb see kergesti loetav raamat.

Erilist rõhku peneb autor sipelgate osatähtsuse metsanduses. Pea kõikides riikides seisavad sipelgad looduskaitse all just selle suure kasu pärast, mis nad metsale toovad. Pikemalt jutustab reporter veel punase metssipelga tööst pesade ehitamisel, parandamisel ja nende elust pesades.

Sipelgad lüpsavad, tapavad ja istutavad. On ülimalt huvitav lugeda, mida nad kõik ei tee nälja kustutamiseks. Nende nälg on alati õige suur! Toidu eest hoolitsevad erilised kütid. Ühe ainsa pesa "jahimehed" surmavad päevas kuni 100.000 putukat. Tihti langevad nende saagiks putukad, millised on hoopis suuremad kui nad ise. Kuidas nad nendega talitavad, saagi pesasse toimetavad, seal toiduks prepareerivad, osalt tagavaradudesse palgutavad, on omaette peatõkk. Suuremate putukate jahil kasutavad sipelgad erilist taktikat. Nad piiravad jahiobjekti ümber, teevad ta võitlusvõimetuks, pritsides talle sipelgahapet silmadesse ning tassivad siis ohvri pesasse.

Kui raskelt neti seejuures tuleb töötada, tõendab juba asjaolu, et suuremates sipelgapesades leidub kuni üks miljoni sipelgat. Kuninganna ja tema "toaneitsid", noored sipelgad ning viimaste hooldajad, ei lahku kunagi pesast, ka mitte endale toidu muretsemiseks; seda teevad kütid, karjakasvatajad ja terakogujad. Kuninganna ise ei liigu pea üldse, ta muutub aja jooksul nii paksuks, et ta enam omal jõul liikuda ei saa. Tema ülesandeks on hoolitseda sipelgate juurdekasvu eest. Imelikul kombel elavad nad kõige kauemini. Nende eluiga kestab umbes 20 aastat, kuna tavaline töösipelgas ei ela üle kuue aasta.

Autor kirjutab ka sellest, kuidas sipelgad üksteist informeerivad, oma vastaseid ninapidi veavad ja ainult suure massina suudavad eksisteerida. (Raamatu hind 12,80 DM.)

A.

Pool Narvast Venemaa küljes

Tallinnas on venelased J. Krivoshejev ja K. Mihhailov koostanud broshüüri "Narva juht", milles järjekordselt võltsitakse ajalugu Narva hävitamise suhtes – see olevat süüdinud alles aastal 1944, kui sakslased taganesid kõike oma järel hävitades ja mitte venelaste endis totaalsetes hävitusrünnakutes pommilennukitega enne seda, mida nõukogude allikad väidivad nimetamast. Nii üteldaks, et "Taganedes fashistlikud metsalaised olid hävitanud peaaegu kogu linna – 98 protsenti elumajadest ja tööstusettevõtetest olid purustatud".

Et mingit juttu vene pommituslennukitest ei saaks olle, jutustatakse ajaloolises ülevaates veel kord, kuidas sakslased olevat süstemaatiliselt linna õhkinud dünamiidiga. Autorid ei näi hoolivat sellest, et ka okup. Eestis on küllalt inimesi, kes olid tunnistajaiks linna hävitamisele venelaste endi poolt.

Et Eesti-Vene piiriks on nüüd Narva jõgi, siis linna idapoolne osa kuulub administratiivselt Leningradi oblastisse. Ka kannab ta nüüd nime – Ivangorod. Elanikke on Narvas praegu 66.000, Ivangorodis 12.000. "Sotsialistliku linnana" olevat Narva nüüd tekstiilitööliste, energeetikute ja ehitajate linn. Mööda vallikraavi, mis säilis veel omariikluse aastail, kulgevat nüüd Leningradi maantee. Ka öeldakse "Narva juhis": "1938. a. leppul moodustati Narvas EKP linnakomitee, kuhu kuulusid Adolf Pauk, Kaarel Paas ja Alide Silber. Kreenholmis ja linaketrusvabrikus loodi partei-algorganisatsioonid. Enamik töölisvanemaid ja tekstiilitööliste Narva osakond töötasid EKP juhtimisel." See on näide, kuidas N. Vene valmistus Eestis võimuhaaramiseks.

Narva administratiivseks ja poliitiliseks keskuseks olevat Peetri väljak, mida "nüüd kaunistab tornmaja, mis arhitektide kavatsuste kohaselt peab jääma linna kompositsiooniliseks keskuseks". Seal – Peetri väljakul – asuvad nn. komiteed – linna täitevkomitee ning partei ja komsomoli linnakomiteed. Ka asub Peetri väljakul ajalehe "Narva Tööline" toimetus ja taksode peatuskoht. Väljak raekoja ees, mis taastati pioneeride Paleeks, kannab nüüd nimetust – Kommuumi väljak. Kuid ka muidu kannab nüüd enamik Narva tänavaid kas venelikke või kommunistlikke nimesid. Nii esinevad: Nõukogude tänav, Kalini tänav, Lenini tänav, Pushkini tänav Kommunaaride tänav, Leningradi maantee, Anveldi tänav, Komsomoli tänav j.t.

Linnas on üks kino – "Punane Täht" (Kommunaaride tän. 1), kaks staadioni, spordisaal (Pushkini tän. 27) kaks apteeki (Pushkini 13 ja Leningradi tän. 5). Kohvik "Narva" asub Pushkini tän. 6. Toidukaupade müügiks on seitse kauplust. Seega üks kauplus ligakaudu 10 000 elaniku kohta.

Narvas olevat nüüd 14 üldhariduslikku kooli (neist 7 keskooli), kolm õhtukeskkooli ja muusikakool. Kreenholmi Manufakuur, mis taastati, andis 1970. aastal 26.794 tonni kedrust ja 136.856 tuhat meetrit kangast. Uldse aga olevat tekstiilitööstus kui linna vanim töötusharu siiski kitsenenud, sest "varem oli tekstiilitööstus linnas esindatud kõigi selle harudega: kalevi-, lina-, puuvilla ja siiditöötusega, praegu aga ainult puuvilla- ja linatöötusega".

Manufaktuuri saadusi eksporditakse Soome, Itaaliasse, Shveitsi, Lääne-Saksamaale, Jugoslaaviasse, Mongoolliasse, Koreasse ja Vietnami. Kreenholmi Manufaktuuris töötavat praegu 12.000 töölist.

Teistest tööstusettevõtetest – Kreenholmi Manufaktuuri kõrval – on tähtsamad Narva lähedal asuvad Balti Soojuselektrijaam ja Eesti Soojuselektrijaam ning Narva Ehitusmaterjalide Kombinaat, Balti Soojuselektrijaama energia minevat Eesti kõrval ka "Läti, Leedu, Valgevene ja Leningradi oblasti tööstuslike ja elukondlike vajaduste rahuldamiseks".

Narva Mööblivabrik olevat üks suuremaid puidutöötlemise ettevõtteid Eestis. Leningradi-Tallinna vahelisel raadioreleeliinil asuvast kuuest metallitorust paiknevat üks Narvas. Sellesse 62 meetri kõrgusse torni olevat monteeritud retranslatsioonijaam. Keemilise puhastuse vabrikus olevat uusimad Ida-Saksa seadmed ja pesumajas Tshehhoslovakkia seadmed (kalandrid ja triikimispressid).

Juba üle kümne aasta kestavad restureerimistööd Jaanilinna ja Hermanni kindluses. Need tahetavat lõpetada 1975. aastaks.

Hermanni kindluses ehk nn. Narva linnuses algasid restaureerimistööd 1955. aastal, katkesid 1960. aastal ja jatkusid uuesti 1967. aastal. Tulemuste kohta üteldakse: "Restaureerijad puhastasid varingutest kõik kindluseruumid. Taastati Kaevutorn ja Vahitorn, Pikk Hermann, läänetiib, kindluse lõuna- ja idamüür, väike eeslinnus nurgabastioniga ja eeslinnuse põhjaruum. Restaureeritud ruumides avatakse tulevikus linnamuuseum. Eeslinnuse ümartorni kavatsetakse ehitada keskaegse interjööri ja mööbliga restoran."

Kommunistide tagasilöögid L.-Ameerikas

Ajal, kus sisemised raskused ameerika mandri põhjaosas järjest suurenevad ja koostöö kommunistidega on murettekitav, käib vasakpoolsete revolutsioonimeistrite käsi kahes Lõuna-Ameerika lõunapoolses riigis, Tshiilis ja Argentiinas, väga halvasti. Tshiili esimene vabade valimiste kaudu võimuletulnud kommunistlik president Allende suri oma purustatud palees ja tema valitsuselt võeti sõjaväe poolt võim üle. Argentiinas valiti pärast 18 aastat kestnud maapaos olekut kõvaka line Juan Peron presidendiks, kes veel enne, kui ta ametlikult juhtimisele asus, likvideeris marksistliku armee.

Tshiilis sündmused on vasakpoolse maailma ajanud ärevusse ja seda eriti ka Põhja-Ameerikas.

Ärevuseks on pahempoolsetel ka mitmeid mõjuvaid põhjusi. Tshiili on õieti esimene riik maailmas, kus riigivõim oli kommunistide (keda nüüd nimetatakse palju peenema nimega marksistideks) kätte tälelikult üle läinud, kes kolmeaastase võimuloleku järgi nüüd kukutati.

See ei ole ainult lokaalne sündmus, vaid tohutu suureks tagasilöögiks rahvusvahelisele kommunismile, kes hooplevad, et nende võim on murdmatu. Küsitakse, kuidas oli see nüüd võimalik?

Tshiili on kahest suurest kommunistlikust riigist, N. N. Liidust ja Hiinast kaugel. Allende ei suutnud veel otsustada kumba kahest rivaliseerivast kommunistlikust suurvõimust eelistada. Lõpuks jäi Allende moraalseks toetajaks ainuüksi Fidel Castro Kuuba saarelt.

Kuigi naabermaadelt saadeti revolutsioonimeelseid sisse Allendele toeks, ei suutnud need võõrad teda võimul hoida. Kuid on ka teine arvamus, Moskva kommunism ei oma enam revolutsioonilist löögijõudu ja Moskva on võimeline praegu veel vaid oma sõjajõududega uusi maid vallutama ja oma haardes hoidma.

Kommunistide kukutamine läks Tshiilis võrdlemisi lihtsalt, aga selle segadustesse ja raskustesse viidud maa valitsemine ja endisele tasemele viimine on hoopis raskem ülesanne. Tshiili tööstus ja kaubandus on laotunud.

Riigikassa on tühi ja peale selle on Allende teinud riigile kaela tohutusuured võlad. Põllumajandus on täiesti laostunud ja riik peab ostma väljast toiduaineid. Varem eksporteeriti liha ja teravilja.

Kuid majanduslikud raskused ei ole ainukesed mured. Sõjaväge on avastanud palju kommunistide poolt peidetud relvi, kuid veel suurem hulk on senini avastamata. Kardetakse et kommunistid varsti toibuvad ja organiseerivad vastupanupesasid praegusele valitsusele. Tshiili territoorium laiub pika kitsa ribana Vaikse ookeani rannikut mööda põhjast lõunasse ja seda on raske kaitsta.

Sõjaväevalitsus elab praegu vaid oma mesinädalaid. Enamik rahvast on õnnelik, et kommunistlik kord on kukutatud. Kommunistide eest välismaadele põgenenud püüavad tagasi pääseda. Selleks, et võita tööliste ja rahva laiade hulkade tähelepanu ja poolehoidu, on kindralid ja admiralid andnud mitmeid segaseid lubadusi.

Samal ajal on nad lubanud väliskapitalile soodsaid tingimusi, et meelitada seda Tshiilisse. Need kaks asja ei klapi hästi. Puhaskasu jagamist töölistele on katsetatud Prantsusmaal, kus töölised hakkasid tööstusi üle võtma, ja see viis ei töötanud seal välja.

Sõjaväevalitsus lubas, et need maad, mis on Allende valitsuse poolt möödetud maatöölistele, jäävad nende kätte ja neid ei võeta neam tagasi. Tshiili oli peamiselt suurmaapidamiste maa, sest tänapäeval väikemaapidamine ei tasu.

Tööd sooritatakse masinatega ja need maksavad rasket raha. Kuidas sel viisil on võimalik põllumajandust jälle õitsvale järjele viia, seda ei tea kindralid praegu ise ka mitte.

Ei teata ka kaua on vajalik sõjaväeline valitsus, et olukord maal rahuneks ja oleks jälle võimalik valimiste kaudu uut valitsust moodustada. Kui seda praegu teha, siis võiks jälle mõni äärmuslane vähemusega võimule pääseda. Allende võimukorra ajal täideti kõik raamatukauplused ja koolid marksistlike raamatutega ja sõjavägi põletab neid nüüd tänavatel avalikult.

Sugugi paremini ei käi kommunistide käsi Argentiinas. 77-aastane kindral Juan Peron valiti presidendiks ja tema kolmas naine abipresidendiks. Kui tema valimisvõit oli kindel laskis ta Argentiina marksistliku armee laialt saata, millest tekkis verevalamisi. Kuid arvatakse, et peronistid likvideerivad varsti kommunistide käsi Tshiilis ja Argentiinas halvasti. (ME/AJK)

SÜNDINUD

Kai (n-na Pürkop) ja Sven Kinnunenile Stockholmis sündis poeg.

Linda (n-na Randall) ja Rein Linaskile Stamfordis, Connecticuti osariigis, sündis poeg Vello teise lapsena.

USA-vaidlus: Kas president seisab seaduse alusel või tallab seadust jalge alla?

USA nägi sputnikukeskust!

MOSKVA – Venelased andsid Ühendriikide maailmaruumiledude ekspertidele esimese võimaluse tutvuneda oma maailmaruumilendude keskusega Baikonur'is.

Keskust külastasid Ühendriikide maailmaruumi programmi administratsiooni abijuhataja George Low ja tema abid. Külastamine võimaldati seoses N. Liidu–Ühendriikide ühise maailmaruumilennu programmiga, mis tuleb teostamisele 1975. aastal. Märgitakse, et venelased võtsid ameeriklased vastu erakordse sõbralikkusega, millest võib järeldada, et N. Liidu juhtkond jatkab ameeriklastega koostöö otsimist vaatamata KEsk-Ida sündmustele.

J. Lindström peaöpetajaks

Enskede koguduse eestirootsi päritoluga ja eesti haridusega komminister John Lindström on valitud Tofta koguduse peaöpetajaks Tierpi kommuunis.

Uudiskirjandus

EESTI SEINAKALENDER 1974

Traditsioonikohaselt ilmus juba varakult Lääne-Saksamaal toimetaja Johannes Västriku poolt koostatud järgmise aasta kalender – Eesti seinakalender 1974. Kaanepildiks on selle aasta 100-aastajuubilar Konstantin Päts harva nähtud profiilifotos. Muus osas on kuude vahele sobitatud kauneid kodumaa-vaateid ja rahvatantsupilte. Kalender, on nagu eelmistelgi aastatel, trükitud heal kriitpaberil, see on ülesriputatav ja varustatud marginaalidel sünni-, surma- ja tähtpäevade registriga, mis hõlmab nii mineviku kui oleviku silmapaistvaid isikuid.

VALGUS nr. 9

Evangeelsel kuukirjal "Valgus", mis ilmub Kanadas H. Söderholmi toimetamisel, täitus 40-nes ilmumisaasta ja number on pühendatud juubelile. "Valgus" hakkasilmuma 1924 a. sügisel eestis tookord tegutsenud Rootsist tulnud jutlustaja Ölvingssoni toimetamisel. 1940 suleti ajakiri võimude poolt. 1950 alustas ajakiri uuestiilmumist Rootsis Y.W. Ölvingssoni ja Evald Killi algatusel ning praeguse toimetaja toimetamisel, kelle ümberasumisega Kanadasse ka ajakiri sinna üle kolis. Ölvingsson rändas välja Austraaliasse, kus ta suri.

BALTISCHE BRIEFE nr. 10

Baltisakslaste ajakiri Baltische Briefe tähistab oma järjekordse numbriga 25.aastast ilmumist. Ajakirri alustas ilmumist stensileerituna, ilmub aga juba aasaid trükitud vormis ja hästitoimetatuna peatoimetaja Wolf von Kreisti juhtimisel. Ilmumiskohaks on Grosshansdorf Lääne-Saksamaal.

MÕTTEID KODUST

Austraalias Sydneys ilmus stentsileeritud paljunduses August Joh. Kippasto luuletuskogu "Mõtteid kodust". 24-leheküljeline väljaanne sisaldab luuletusi aastatest 1950–1973. Autori-väljaandja aadress: P.O. Box 136, Bondi Junction N.S.W. Australia 2022.

"Triinu" juubelkoostivlbimisel esinesid alti-soprani tuettidega Koidu Ventser (vasakul) ja Helvi Klement (paremal), klaveril esines Hilma Nerep-Mossin (keskel). (Foto Lepper)

• Uudiskirjandus

LAULULEO KAVARAAMAT UUES TRÜKIS

Möödunud laulupeol müüdi läbi kõik kavaraamatud, mistõttu ei suudetud kõiki soovijaid rahuldada. Kuna nõudmine kavaraamatute järele on olnud püsiv, siis valmistas Eesti Lauljaskond Rootsis uue väljaande, mis on saadaval ELR laekuri pr. E. Truuveti juures, aadress: Älgrytevägen 15, 127 32 Skärholmen, tel. 08/88 97 53 ja Eesti Kultuuri Koondises, Eesti Majas, Wallingatan 32, I, 111 24 Stockholm, tel. 08/11 31 16.

Kavaraamatu hinnaks on kr. 5:— ja see saadetakse kätte soovijaile trükitööna.

"TRIINU" SÜGISNUMBER

"Triinu" sügisnumber on ilmunud, seekord USA toimetaja Minda Meikupi poolt koostatud, huvitavate artiklite, päevakohaste kirjutuste ja paljude illustratsioonide ning fotodega. Toimetajaveerul mainitakse Minda Meikup juulis 1972. aastal Torontos Ülemaailmsetel Eesti Päevadel eesti naiste nõupidamise poolt vastuvõetud resolutsiooni, milles pannakse eesti naistele südamele puhta eesti emakeele säilitamine. Chicago esimese eesti koguduse õpetaja Elmar Kuusler kirjutab sügisese lõikuspühа puhul. Ene Runge pajatab Torontos 1971. a. novembris asutatud Eesti Etnograafilise Ringi tööst, mida juhib nüüd sel alal laiade kogemustega Aurelie Soo. Ringi töö seisneb peamiselt eesti etnograafilise tarbekunsti säilitamine, milleks tutvustatakse eesti rahvariiete valmistamist. Peetakse loenguid rahvarriide põhijoontest kihelkondade viisi, rahvakunstist seoses kinstiajalooga ja palju muud.

Hannes Oljalt on pikk kirlejdus Rahvusvahelisest Karvanist 1973. aastal Torontos, millest eestlased võtsid osa pidustustega Eesti Majas, millele oli seks puhuks antud nimeks Kodulinn Tallinn. Tutvustati võõrastele Eestis praegu valitsevat olukorda, eesti rahvakunsti, eesti muusikat ja kujutavat kunsti. Eesti Karavani kulminatsioonpunktiks oli Miss Tallinna valmine, kelleks sai Eha Lodu, kelle pilt on toodud käesoleva "Triinu" esikaanel. — Erna Klemmer kirjutab Eesti lastealast Stokholmis, millist kirjutust kaunistab Eesti Lasteaia lõbusa koosolemise pilt. — Pikem artikkel on Selve Maasilt F. R. Kreutzwaldi "Eesti Rahva Ennemuistsed jutud" ainetel. USA-s Seabrookis elutsev helilooja Maimu Miido on seekord kirjutanud pikemalt "Tervisliкust toitumisest". Adele Untilt on pikem luuletus "Emakäed". H. Kreek jutustab kirjutuses "Inimene ei ela mitte ainult leivast" maailma rahvaste toitudest ja nende valmistamisviisidest.

Aita Kangur-Pikner "Mõtteretkel Läänema radadel" kirjeldab soojades värvides oma noorusmaad, mis asub oma soode, rabade ja kadakatega kuulsaksssaanud Läänemaal. Järgneb "Kui Jumal koda ei ehita" — mõtteid Charlie W. Shedd'i raamatust "Kirjad pojale". A. M. kirjeldab oma artiklis väikese, kõhna mehe liigutavalt innukat maja ehitamist, mida autor on jälginud päevast päeva. Tiina Kirstil on mõned luuletused — "Kevadhommik", "Igatsus" ja "Mõte". Elmar Vrager kirjutab oma kooliõest, kellel on talu Toronto läheduses, millele ta on nimeks pannud oma endise, Noarootsis asunud talu nime — Kasepõllu. Pauline Sinberg-Snieckus kirjeldab, kuidas temast sai loomarst. Uuest talvemoest pajatab meile tuntud selle ala spets Jeannette, missugust kirjtustu illustreerivad mitu moefotot. Käsitöönurk on seekord mitmekülgne — näeme bluusi Pärnu-Audru tanukirjaga, kohvilaua linakest, lillemustriga pilti, vörk — seinavaipa ja veel üht piludega seinavaipa. J. Lhoste alustab oma artilit "Teelilu" nii: "Ütle mulle, kuidas sa õhtul magama lähed, siis ütlen sulle, kuidas sa kommikul välja näed." — Ada Pärlinilt on hulk maitsvaid sügistoitude retsepte. Magustoitude valmistamist õpetab dr Hilja Treumut. Ilse Prentsel räägib santpaulia kasvatamisest. Uus "Triinu" sügisnumber lõpeb kahe Valve Andre luuletusega.

Lehel on kaasas mustrileht. "Triinu" toimetus ja talitus: c/o V. Poska-Trünthal, Torsvikssvängen 29, Lidingö. Aastatellimine 17.00, üksinumber kr. 4.35.

BOOKS ABROAD, SUVI 73

Rahvusvahelise kirjandusajakirja "Books Abroad" äsjailmunud suvenumber on pooles osas pühendatud Columbia kirjanikule Gabriel Garcia Marquez'ile, kes teatavasti sai "Books Abroad/ Neustadti" 1972. a. kirjandusauhinna. Oklahoma ülikooli poolt väljaantav ja dr. Ivar Ivaski toimetatud ajakiri toob sedakorda peale Marquezi loomingut käsitlevate artiklite enam kui 250 raamatuarvustust 40 keeles ilmunud luule-, proosa-, teatri- ja kriitikaalaste teoste üle.

Artiklis "Allegro barbaro" jutustab toimetaja Ivask kokkupuuteist Marqueziga 27.—29. juunil, mil Columbia 47-aastane kirjanik viibis Normanis, et vastu võtta temale langenud kirjandusauhinda. Järgneb rida rahvusvaheliste õpetlaste esseesid Marquezi tähtsamate ja vähemtähtsate teoste, kui ka tema ajakirjandusliku tegevuse kohta.

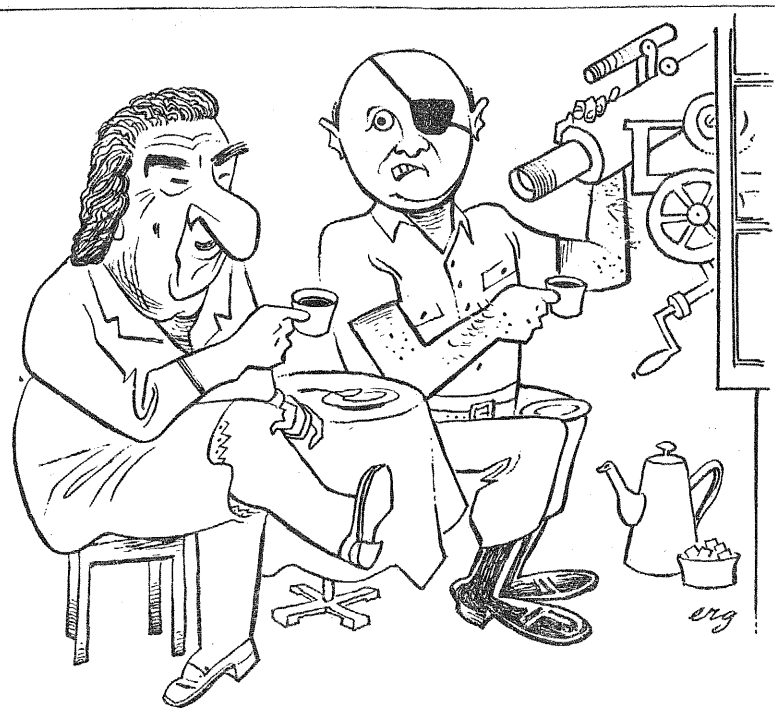
Dr. Ivask on ajakirja ümber koondanud ka rea eesti kirjandusteadlasi. Nii võime peagu igas numbris kohata dr. Aleksander Aspeli nime. Selles numbris vaatleb ta kriitika rubriigis prantsuse poeedi Yves Bonnefoy teost "l.'Arriere pays" — "Tagamaa", mis sisaldab luuletaja enda meditatsioone ta loomingu tagapõhja kohta. Noor Barnardi Kolledzhi õppejõud dr. Maire Kurrik-Jaanus osutab tugevat kriitilist meelt oma retsensioonis Calvin Bedient'i raamatu "Architects of Self" kohta. Browni ülikooli slaavi keelte ja kirjanduste õppejõult dr. V. Terraselt on vastavalt ka kaks lühiretsensiooni vene ja valge-vene autorite teoste üle.

Dr. Aspel annab huvitava analüüsi Ivar Ivaski neljandast luuletuskogust "Oktoober Oklahomas", märkides, et pärast poeedi kolmandat kogu "Ajaloo aiad", mis oli täis rahutust, liikumist ja pinget, on "Oktoober Oklahomas" kui pilvitu, kirgas sügis pärast tormist suve. Aspel, prof. Ants Orase kõrval üks meie parimaid luule lahtimõtestajaid, ütleb kokkuvõttes, et Ivask on oma äsjases kogus sündanud ja viimistlenud oma stilistilisi vahendeid ning et tema poeetilise hääle ja kujundite individuaalsus koos helastatud kogemuste ulatuslikkusega kindlustavad talle koha kaasaegsete eesti luuletajate esiridades.

Kodumaal ilmunud raamatuist on Hellar Grabbi võtnud vaatluse alla kadunud Juhan Smuuli enam kui 700-leheküljelise proosateose "Hea mermeeste Hoidja".

Dr. Ilse Lehiste annab ülevaate George Kurmani raamatust "literatures in Contact — Finland and Estonia", märkides, et Kurmani teos on hinnatavaks lisanduks seni nii napis võrdlevas kirjanduses.

Võrkeelse kirjanduse arvustuste osas torkab silma, et Wolfgang Peitzi toimetatud koguteoses "Denken in Widerprüchen", mis käsitleb saksa luuletaja Gottfried Benni loomingut, on analüütilise kriitika osas märkimisväärseks tunnistatud Ivaski 1950 avaldatud essee Benni luule kohta. Samuti tõstab kriitika esile Xaver Schaffgotschi teoses "Erinnerungen an Heimito von Doderer" muude hulgas esile Ivar Ivaski huvitavalt kirjutatud mälestusi tollest austria kirjanikust ning nimetab eriti sensitiivseks Astrid Ivaski esseed Dodereist. Nii pakub umbkaudu 200-leheküljeline suvenumber rohkesti huvitavat lugemismaterjali moodsa kirjanduse kohta väljaspool Ameerikat kogu maailmas, kaasa arvatud Eesti. (VES/M.J.)

Sabatähe aastal:
Moshe Dayan: "Kallis Golda, see polegi sabatäht, mis kaugel taevallaotuses liigub. See sabaga on vale rahutuvikene . . ."

USA senati-broshüür N. Liidu üliterrorist

WASHINGTON (VES) —— N. Liidu 50. aastapäevaks ilmus USA Senati sisemise julgeoleku alamkomitee väljaandel ligi 40-lk. broshüür "The Human Cost of Soviet Communism", mis annab põgusa ülevaate suurematest terroriaktidest, millisel kommunistlik partei N. Liidus viimase 50 a. jooksul elanikkonna kallal on toime pannud.

Broshüür on mõeldud esijoones radikaalse maailmavaatega ameeriklastele, kes ütlevad, et nad pole kommunistid ning kommunistlikku riigikorda maale ei soovi, kes aga leiavad, et N. Liidu kommunism on siiski tähelepanuväärv hiiglaslik rahvusvaheline eksperiment, mis hoolemata mõningatest liialdustest on siiski seal kodanike majanduslikku olukorda aidanud parandada ja mis liberaalselt mõtlevate inimeste heatahtlikku tähelepanu ja isegi toetust väärikis.

Broshüüri on USA Senati jaoks krijutanud inglise ajaloolane Robert Conquest, kelle Macmillani kirjastusel ilmunud teost "The Great Terror" peetakse üheks kõige objektiivsemaks ja põhjalikumaks uurimuseks kommunistlike diktaatorite hirmutegudest N. Liidus. Oma tööks on R. Conquest läbi töötanud mitukümmend teost, mis kirjutatud peamiselt kommunistide poolt, kelledest paljud Läände põgenenud. Ta tsiteerib Lenini kogutud teoseid ja Vene Kommunistliku Partei ajalugu ning võrdleb N. Liidu rahvaloenduse andmeid, mis näitavad miljonite inimeste jäljetut kadumist.

Ta vaatleb eraldi kolme ajajärku 50-ne terroriaasta jooksul. Esimene faas: 1917—1924 ehk Lenini ajajärk, teine faas: 1925—53 — Stalini ajajärk ja kolmas: 1954 kuni käesolva ajani.

27. jaanuaril 1918 Lenin teatas: Meie ei saavuta midagi ilma terrorita! Sama aasta 23. veebruaril "Pravda" avaldas korralduse politseile rahvavaenlaste halastamatuks hävitamiseks kohapeal.

On teada, et järgmisel päeval surmati politsei poolt esimene ohver kuklalasuga ja ilma kohtuta.

R. Conquest oma uurimuste põhjal märgib, et esimeste kahe faasi vältel toimus Lenini ja Stalini korraldusel tervete rahvaklasside ja tervete rahvusgruppide hävitamine. Ta märgib, et kolmandas faasis, pärast Stalini surma, on olukord muutunud pisut inimlikumaks selles mõttes, et vangistatakse ja küüditatakse neid, kes kehtiva korra vastu mingil viisil on rahulolematust üles näidanud, kuigi ta märgib, et inimeste hullumajadesse paigutamine on viimase ajajärgu nähe.

R. Conquesti uurimused näitavad, et kommunistlik terror N. Liidus on nõudnud kokku umbes 55 miljoni inimohvrit.

1917 kuni 1921 hukkus 9 miljonit.

Ikaldus 1921. a. nõudis 5 milj. inimelu (näljasurma tagajärg).

Stalini ajastul hukkus 30 milj. süütut inimest.

Hukkunute arvu viimaste 29 aasta jooksul hinnatakse 11 miljonile, kes on surnud peamiselt ebainimlikes tingimustes orjalaagrites.

R. Congquest märgib ka massküüditamisi Balti riikidest. Ta ütleb, et rohkem kui tavalised kodanikud on NKVD terrori all kannatanud kommunistliku partei liikmed. Võrreldes partei keskkomitee poolt avaldatud aastaaruandeid partei liikmete arvu kohta jõuab ta järeldusele, et pooled partei liikmekaardi omanikud on surnud kas NKVD tapakeldrites või orjalaagrites.

Broshüüris on toodud palju näiteid selle kohta, kuidas N. Liidus inimõigusi jalge alla tallatakse. Eriti jubedad on füüsilise piinamise meetodid ülekuulamistel.

Toome siin ühe "Pärli": Stalin, kellest sagedasti toodi ajalehtedes pilte, kuidas ta suure armastusega laste päid silitas, andis 7. aprillil 1935 välja määruse, millega surmanuhtlus laiendati kuni 12-a. lastele. Selle määruse alusel tapeti palju nn. trotskistide lapsi suvelaagrites.

5. märtsil 1969. a. saatis Leonid Petrovski kirja partei keskkomiteele, milles ta kirjeldab, kuidas seda määrust rakendati.

Ühes linnas koondati politseiametnike poolt piinakeldritesse 160 last, kõik alla 14 a. vanad. Pärast pikka, piinarikast ülekuulamist tunnistasid nad ennast süüdi "salakuulamises ja muus riigivastases tegevuses" ning kinnitasid, et nad on Gestapo agendid! Üks 10-aastane, pärast 65 läbi kestnud ülekuulamist, tunnistas, et ta on juba kolm aastat, see on 7-ndast eluaastast peale, riigivastasest tegevusest osa võtnud. Petrovski lisab, et sarnaseid massilisi kohtumõistmisi laste üle on esinenud paljudes linnades. (VES/AK).

USA-kunstnik Torontos

TORONTO (EPL) — Kunstinäituste — hooaja Torontos avas USA eesti naiskunstniku Arville Puströmi — Uusi iseseisev maalide näitus. Kunstnik on torontolastele tuntud varasemate esinemistest ühisnäitustel. Ta on USA-s ühes gümnaasiumis joonistusõpetajaks ja töötab pidevalt oma ateljees kunsti alal. Näitust külastas üle 400 inimese.

Kunstnik esitas 45 õlimaali- ja akrüülkollaazhi, kusjuures õlimaalid olid enamuses kodumaainelised ning lellemaalid. Kunstniku maalimisviis on ühtlaselt realistlik ja korrektne. Näituselt osteti 15 tööd.

SIIT JA SEALT

Nikolai Kiitt, õlgusteadlane New Yorgis, viibis 7 nädalat Euroopas, sellest neli nädalat Inglismaal, kus elab tema õe perekond.

Paul Raudsepp, USA suurfirma pearaamatupidaja Glens Falls'is New Yorgi osariigis, sõitis Havaii saartele.

Lembit Savi ja tema poeg Kalev külastasid Lääne-Saksamaad. Nad elavad alaliselt New Jerseys USA.

Ajakirjaniku 40 Moskva-aastat

USA ajakirjanik Henry Shapiro, kes enamuse ajast viimase neljakümne aasta jooksul on veetnud Moskvas mitmete ameerika teadeteteenistuse agentuuride esindajana, on avaldanud oma kogemusi ja tähelepanekuid punase terroiimpeeriumi elust. Selles on mõndagi huvitavat ja seesugusel kujul seni avaldamatut. Shapiro väljendab end ilmselt kommunismi vastasena, ja ka see on tähelepandav, nüüd kus USA välispoliitika on teinud täispöörde.

Kui Henry Shapiro saabus Moskvasse 1933 aasta sügisel, oli Moskva küll "maailmarevolutsiooni peakorter", kuid Venemaa kujutas vaevalt siis mingit maailma suurvõimu. Tänaseks on olukord vastupidine — Moskva ei ole enam monoliitne maailmakommunismi pealinn, kuid N. Liidust on saanud suurvõim mis on mõõdaminekul Ühendriikidest — olukord mida nelikümmend aastat tagasi keegi USA-s ei arvestanud.

Henry Shapiro oma "kremlivaatleja" osas on vast lähimalt kokku puutunud vene rahvaga kui ükski teine ameeriklane — ja klaase kokku löönud enamuse N. Liidu võimumeestega. Ameerika press oli 1930-date aastate keskpaigu Moskvas tugevalt esindatud, 8—12 korrespondenti olid alaiselt kohal, kelledest mitmed on teinud aastate veerus ajakirjanduslikku ajalugu. Nende hulgas figureerivad nimed nagu Walter Duranty, Eugene Lyvons, William Henry Chamberlain, Ralph Barnes, Louis Fischer ja H. R. Knickerbocker. Toome mõningaid tähelepandavaid seiku Henry Shapiro kogemustest.

KIROV JÕUDIS KOHALE — SURNULT

Aasta 1934 koitis N. Liidule lootusrikkalt, kuid lõppes seda halvemini. Ainsaks võitjaks osutus Josif Stalin, kes omistas isiklikult kõik edud mis kunagi juhtunud. Kompartei 16-dal kongressil oli Stalini roll siiski tagasihoidlik ja kongress tervitas Kirovit, nõuk. keeles palju "tulisemalt", nii et Kirov valiti partei keskkomitee sekretäriks. Oli tekkinud liikumine Stalini asendamiseks Sergei Kirooviga ja tee talle Leningradist Moskvasse näis olevat lahti. Ta saabus ka sinnä, kuid eri-surnurongil Punasel platsil matmiseks. Mõrvarikuul tappis Kirovi 1. detsembril 1934. Kakskümmend üks aastat hiljem, partei 20-dal kongressil, teatas Nikita Hrustshev, et Kirovi mõrma meisterdajaks oli Stalin kes järgnevalt likvideeris ka kõik Kirovi tapmisega seosesolnud — nii mõrtsuka, kui ka kõik tunnistajad koos NKVD ametnikkudega. Edasi pani Stalin ebasoosingusse ja likvideeris oma võimuehitajatest: Kamenev, Sinovjev, Trotski, Buhharin ja Rõkov, ning veresaun kestis kuni 1938 a. lõpuni. See oli nõiaring mis lumepallina suurenes — mida rohkem "vaenlasi" NKVD leidis, seda rohkem oli Stalin veendunud nende olemasolust.

KÕIK TEADSID — MITTE STALIN

21. juunil 1941 oli Shapiro läinud Ameerika saatkonda lõunale, et oodata Saksa—Vene sõja alguseteadet. Igaüks näis seda teadvat, väljaarvatud Josif Stalin. Kõikide salaluurete andmed teatasid 170-ne Saksa diviisi seismisest Vene piiride taga. Roosevelt ja Churchill olid sellest hoiatanud Stalinit, kuid Stalin oli need tagasi lükanud kui "Briti provokatsioonid". Kõige kummalisem olnud see, et Tass helistanud Shapirole ja küsinud kas teated Saksa diviisid ekoondamisest vastavad tõele. . . ? Alles kaheksa tundi pärast Saksa rünnaku algust olevat Vene raadioteadustaja Juri Levitani bassihääl kuulutanud: "Kodanikud! Kõik N. Liidu raadiojaamad avaldavad järgmise tähtsa riikliku teadaande. . . ." ja siis olevat tulnud Molotovi kõne "äraandlikust saksa rünnakust" kutsudes rahvast üles relvadesse, kaitsma oma emakest Venemaad. . . . Mäletame veel selgelt seda heledat suve laupäeva, kui nõuk. raadio seda pasundas — ja seda, mida meie, eestlased, siis tundsime. . .

Shapirol on olnud siis mõttes küsimused: Miks ei olnud rahvas ja N. Liidu sõjajõud ettevalmistatud juba ammu varem selleks rünnakuks, miks ei kõnelnud sel päeval Stalin ise, kus viibis suur "rahvaste juht". . . ? Stalini õigustajad olevat ütelnud, et ta olevat olnud teadlik Vene armee võimetusest mis nähtavale tulnud Soome talvesõjas. Stalin olevat mänginud kõrget mängu Hitleriga 1939 a. sõpruslepinguga, lootes sel teel söda edasilükata 1942 aastani. Sel eesmärgil olevat Stalin hoidnud suuremaid reserve Siberis ja uskunud ainult omaenese spionaazhi. Kõigeenne nimelt nõukogude peaspiooni Richard Sorget Tokios. Sorge olevat Stalinile kinnitanud, et Jaapan valmistab rünnakut Ameerika vastu ja jätvat sellepärast Nõukogude Liidu rahule. Alles sõja kriitilisel punktil, 1941 a. oktoobris, olevat diviisid Siberist saadud tuua idarindele ja see otsustanud ka sõjalise pöörde. Stalin olevat siiski olnud kogu sõja kestel Moskvas, ja tema isiksuse mõju mitmesugusel kujul, olevat aidanud peatada ka elanikkonna paanika, kui Saksa tankid olid vaid 15 miili Moskvast. See Stalini mõju olevat olnud nii otsene terror kui ka rahva alateadvuslik tunne, et "rahvaste juht ja isa on veel nendega".

25 000 000 SURNUT

Shapiro olevat käinud ka mitmel pool Moskva ümbruse rinnetel ja näinud ajaloolise Napoleoni rünnaksuuna radadel tuhandeid purustatud Saksa tanke. Moskva lähedases Klin'i asulas olevat saksa sõdurid kuulsa komponisti Peter Tshaikovski muuseumi eksponaate ja manuskrpte kasutanud tulematerjaliks külma vastu. Leningrad kujutanud surnuaeda kus hukkunud umbes miljon inimest, ja nende masshaudade Pisarevskoje kalmistut olevat president Nixon nüüd ka külastanud. Leningradi nelja miljoniline elanikkond olevat sõja ajal langenud 500 000-le. Kogu sõjas surmasaanutena olevat N. Liit Shapiro hinnangul kaotanud 25 miljonit inimest ja tööd tehtud enamuses naiste jõuga. Olevat loodetud palju abi Ameerikalt, kuid poliitiline vahekord Ameerikaga hakanud halvenema juba Roosevelti lõpuaastatel ja muutunud kiirelt teravaks Trumani valitsuse ajal. Sõjaline liit N. Liidu ja Läänerliikide vahel, n. n. "grand coalition", olevat tegelikult juba enne sõja lõppu kokkuvarisenud. Põhjuseks olnud see, et Läänerliigid ei olevat nõustunud sellega, kuidas N. Liit saksa vägede löömise järele Ida-Euroopa riigid uuesti vallutas, nad Venemaaga liitis, ja seal kommunistlikud nukuvalitsused sisseseadis.

AMEERIKA RIKUB PLAANID

Venemaa tuli sõjast välja domineeriva suurjõuna Euroopas ja näis olevat suuri lootusi, ja n.n. "grand design", kommunismi kehtestamiseks kogu Euroopas. Kuid Ameerikal oli aatompomm ja kavatses jääda Euroopasse määritlemata ajaks. Sõja lõpul pakkus USA Venele 25 aastase pakti Saksamaa neutraliseerimiseks. Selle lükkas Stalin tagasi, olles veendunud, et Lääne-Saksamaa vallutatakse peatselt kommunismi poolt, kirjutab Shapiro. Stalini viha tõusnud veel enam ja lootused kommunismi levitamiseks varisenud lõplikult, kui USA alustanud omapoolset ofensiivi aktsioonidega nagu Trumani doktriin, Churchilli kõne Ameerikas raudeesriidest, ja Berliini blokaadi fiasko, kust Moskva oli sunnitud järelandma viimasel kriitilisel tunnil Ameerikast tehtud vaenlane ja pärast Stalini surma 1953, küsinud venelased: "Mis saab nüüd, kui seltsimees Stalin on surnud ja Ameerika meid ründab. . . ?" Henry Shapiro ütleb, et ta ei ole tänaseni jõudnud selgusele, mida mõtles Malenkov-Molotov-Beria troika võimu ülevõtmisel Stalini järele, deklaratsiooniga et "vältida paanikat ja segadust. . ." Ainukse seletus võiks olla see, et troika kartis tõsiselt et Läänerliigid lõpuks kasutavad õige momendi kommunismi likvideerimiseks.

"UUS REVOLUTSIOON" PUKKI JÄÄMISEKS

Stalin surnud ja Beria likvideeritud, kujutas 1954 tõeliselt järgekordse vene revolutsiooni algust — mida valitsejad seekordki jälle olid sunnitud tegema eneste võimulpüsimiseks. Anti tõepoolest veidi enam vabadusi rahvale, vähendati keskõiseid koputusi uksele, küüditamisi, ja lasti vange vabadusse. Shapiro on olnud ka Genfi konverentsil president Eisenhoweriga, koos Briti ja Prantsuse peaministritega. Uueks vene troikaks oli seal Bulganin-Molotov Zhukov, kuid USA saadik Moskvas, Charles Bohlen ütelnud seal Shapirole: "Bulganin võib siin küll olla Vene delegatsiooni esimees, kuid tõeline boss on siiski Hrushtsev, pane seda tähele. . ." Kuid Hrushtsevi veaks ja ta languse põhjuseks 1964, saigi see et ta tegi iseenese bossiks. Ja tema Stalini müüdi lammutamise järeldused on veelgi lõplikult saabumata. Shapiro oli teinud Hrushtseviga intervjuu ja küsinud N. Vene valitsuse stabiilsust. Sellele vastanud Hrushtsev: "Mis stabiilsusest te räägite? Me kõrvaldasime kergelt Molotovi ja Kaganovitshi kes olid Stalini nr. 2 mehed. Kas see on ebastabiilsus? Ja Zhukov — Stalin oli mees, aga Zhukov ei olnud pooltki, isegi mitte veerandit Stalinist. . ."

1959 a. Camp davidi konverentsi järele olevat Hrushtsov nimetanud Eisenhoweri "tõeliseks rahu mehes", isegi Richard Nixon, kes olevat tuntuim Ameerika kommunismivastane "tahtvat rahu. . ." Hrushtsov olevat siis hoiatanud isegi hiinlasi et "Ameerika imperialistid võivad küll olla pabertiigrid, kuid neil on aatomihambad. . ."

KUI HRUSHTSOV OLEKS VÕIMULE JÄÄNUD

Kui Hrushtsov oleks erru läinud 1959, oleks ternast saanud võibolla Vene ajaloo n.n. kõige rahvalikum riigimees, arvab Henry Shapiro. Selleasemel lõpetas ta aga oma elupäevad vene ainulaadsema ebaloiksusena (nonperson). 14 okt. 1964 viibis Hrushtsov Kaukasiaslas Prantsuse kultuuriministri Gaston Palewski'ga, ja seda ärasattes ja ise Moskvasse poliitbüroo koosolekule tõtates ta ütles Palewskile: "Mehed nagu kindral De Gaulle ja mina ei anna juba võimu kergelt käest". Poliitbüroos aga luges Mihail Suslov talle ette rea süüdistusi, miks ta on ebasobiv parteijuhina. Ta nõudis vihaseit parteikeskkomitee koosolekut ja see oli mõne tunni pärast. Selle "pleenumi" liikmed, süüdistasid teda ükssteise järele, Hrushtsov haistis enese aja kättejõudmist ja hüüdis vahele: "Näen et olete kõik mu vastu, ma lahkun". Ja ta järglaseks sai Leonid Brezhnev, mees, kelle ta oli toonud parteisse oma esimeseks abiks. . .

Shapiro arvates olnud Hrushtsovi veaks ja languse põhjuseks tema suurustamine ja lööpime "Teie lapsed, ameeriklased, saavad olema kommunistid. Kümn aasta pärast on meil maailm kõrgeim elustandard ja me matame teid". Praeguse troika Brezhnev-Kossõgin-Porgonij, plaanid olevat aga realistlikumad ja kavalamad. Käesolev aasta on viiekümnes juubeliaasta nõukogude riikide liitmisest liiduks, ja ajalugu võib jällekordselt korduda.

Shapiro arvates oleks Hrushtsovist võinud kujuneda kommunistide kõige "rahvalikum" juht, kuid läks ajalukku "nullina". . . Pildil võtab ta oma "datshas" Moskva juures vastu Lääne-Saksa suursaadikut Krolli, kes esimesena sobitas Saksa-Vene suhete paranemist.

Eestlasi ASEA välisteenistuses

TORONTO (EPL) Torontot külastas läbisõidul Västeråsis elunc ASEA teenistuses seisev elektriala tsiviilinsener Jüri Jansen, olle tagasiteel ametreisilt Brasiiliasse, kus ASEA-l on sõsartööstus ja är siderned. Meie Elu on temaga vestelnud, märkides, et noor eesti ins ner on lõpetanud Göteborgi Chalmersi tehnikaülikooli ja teenib nüü vastutaval kohal ASEA juures, sooritades sagadeasi välisreise väl maale müüdud tööstusseadmete kontrollimiseks.

Meie Elu kirjutab:

Brasiilias viibis Jüri Jansen ligemale neli nädalat, suurema osa sellest ajast Rezife'i linnas, kuhu Asea on müünud ühele suuremale tööstuesele oma seadmeid. Hiljem viibis ta lühemat aega Sao Paulos ja Rio de Janeiros, kus Aseal on üks transformaatorite tehas.

Selles tehases on tehniliseks direktoriks eestlane Johannes Oljum, kes saadeti sinna Rootsist.

Jüri Jansen mainib, et tal oli vähe aega Brasiilia eestlaste üles otsimiseks ja nendega kontaktide võtmiseks. Tihedamaid kontakte tekkis tal saksa spetsialistidega, kes on tulnud vastavate lepingute alusel ekspertidena Brasiiliasse.

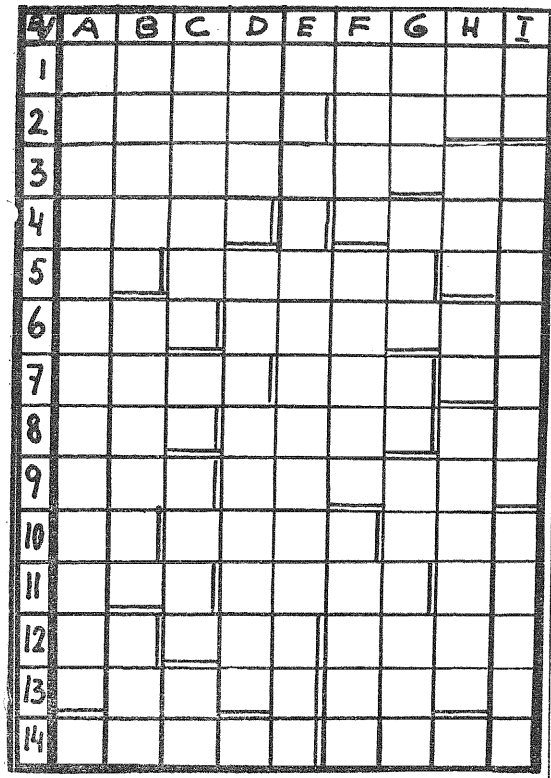
Mis puutub Brasiilia ellu üldiselt, siis on seal sotsiaalsed vahed kahtlemata väga suured kuid need ei paista igapäevases elus silma. Elu jookseb üldiselt normaalselt kuigi eriti silma torkab, et kogu Brasiilia kommunikatsioonisüsteem on vananenud ja aeglane.

Telefonid on sageli korrast ära ning see mõjub takistavalt nor maalsele eluvoolule.

Rahvas räägib peamiselt portugali keelt ning inglise keele oskajaid on vähe. Sellest tulene valt tuleb igal Brasiilia külastaja ka ära õppida kõige lihtsamad praktilises elus vjalikud portu gali keelsed sõnad kui ta ei taha hätta jääda. Huvitaval kombel tunnevad taksojuhid vähe oma linna ja kui kusagile sõidad, siis pead taksojuhile umbkaudse plaani ette joonistama.

Brasiilias käib praegu suu ülesehitustöö, mille raamides ra jatakse ka suurt autoteed läb Amasoonase jõe dzhunglite, kuhu kerkivad uued asulad.

"Selle tee ehitamine nõuab loomulikult suurt kapitali, kuid valitsus loodb, et see investtering o väga oluline Brasiilia sisemaa asutamiseks," lõpetab Jüri Jansen.

Ristsõna 37

Klassikaline romaan

Paremale: 1-A meloon 2-A suuhäälik 2-F põllutööriist (om. käänne) 3-A pesemisvahend väikelastele 4-A purjepaadi osa 4-E tundmatu 4-F end. raskekaalu maailmameister poksispordis Shüddnimi) 5-A mahumõõt (lüh.) 5-C tahab progressiivne inimene jõuda 5-H kuld Prantsusmaal 6-A kell 6-D küsimusleht 7-A on näiteks hiiglane 7-E rootsi luuletaja Andersoni eesnimi 7-H kaksikkonsonant 8-A EPL signatuur 8-D on lõikeriistal 8-H kus (saksa k.) 9-A naisolevus 9-D kuju romaanist 10-A pressiagentuur 10-C kana, kellest laulab C. Vreesvik 10-G üksik, ainus (rootsi.k.) 11-A kõrgeim kaart 11-D mitte midagi 11-H tema 12-A raadium 12-C suur vaat 12-F veesõiduk 13-A ungari naise nimi 13-F sama, mis 2-F paremale 14-A kuju romaanist A-1 alla 14-F segane, loll (y-u).

Alla: A-1 kuulus klassiline romaan Prantsusmaalt 16-dast sajandist B-1 meri Aasias C-1 surnud isevalitseja Egiptuses D-1 lima E-1 klassilise romaani autor (+) A-1 all (ees- ning perekonnanimi) F-1 tarvitas püstolit G-1 peen karvakene H-1 koht Piiblist I-1 protaktiinium H-3 mina (lad.k.) I-3 kuju romaanist A-1 alla, G-4 iilalgi (saksa k.) D-5 kuju romaanist A-1 alla F-5 maakond Rootsis B-6 tänav H-6 noh C-7 diftong G-7 kuju romaanist A-1 all C-9 hääletult G-9 kuju romaanist A-1 all F-10 muhameedlase Jumal I-10 olevat rebane B-12 madal naishääl C-13 ohe A-14 esimene plkas reas D-14 mitte midagi H-14 rooma nr. 50.

Lahendus 36:
Paremale: 1-A vanaadium 2-A avameelne 3-A naistearg 4-A AMS 4-D Simuna 5-A kaev 5-E soust 6-A Ramel 6-F nr 6-H te 7-A aset 7-E Maire 8-A ateljee 8-H ar 9-A mis 9-D au 9-F anti 10-A iks 10-D nui 10-G neu 11-A tavas 11-F Veem 12-A urin 12-E jalga 13-A RV 13-C ne 13-E aviis 14-A Gogol 14-F avas.

Alla: A-1 vanakraamiturg B-1 avamaastik C-1 naisemees D-1 AMS E-1 aetis F-1 deemon G-1 ila H-1 UN I-1 megateerium H-3 rn D-4 Svetlana G-4 uuri H-5 strateegia E-6 im F-7 ae E-8 juusjal G-8 enne F-9 aiva C-10 sving B-11 Arvo D-12 Neo G-12 I-12 ass F-13 VA. sl090

Autoõnnetus A. Lattikuga

MONTREAL — Montrealis juhtus möödunud nädalal raske autoõnnetus Aldo Lattiku'ga, kes saiskus teise autoga kokkupõrkel läbi tuuleklaasi ja sai raskeid peavigastusi. Aldo Lattik toimetati haiglasse, kus talle teostati komplitseeritud peaoperatsioone.

Kuldpulm

Stockholm-Hägerstenis tähistasid 3. novembril oma kuldpulma Elmar ja Helmi-Elise (n-na Liebstal) Nerep. Neid laulatati 50 aasta eest Tallinnas Kaarli kirikus.

Kohaliku elu

VÄSTERAS
Sügispidu

Västeråsi Eesti Üning korraldab laupäeval 24. novembril, algusega kell 19.00 — sügispeo koos õhtusöögiga AROS hotelli ruumides, Källgatan 13.

Ühtlasi tähistab Västeråsi Eesti Üning oma 25. aasta tegevuse täitumist. Kavas on rikkalikult noorte ettekandeid ja tantsuks mängib hra. Kahu orkester Köpingist.

Loodame ka tänavusest sügispeost arvakat noorte osavõttu.

Kõik teretulemast

Torontos suri 28. oktoobril Martin Rohtla, sünd. 16. veebruaril 1504.

Rakveres, Eestis, suri 28. oktoobril August Lootus.

Montrealis suri 29. oktoobril Harry Visman, sünd. 30. jaanuaril 1897.

• *Leinateated*

Brooklynis, Connecticuti osariigis USA-s suri Anton Kuusk, sünd. 17. juunil 1897 Suigus Pärnumaal.

Põlvas, Eestis, suri 24. oktoobril Voldemar Purasson.

Portlandis, Oregoni osariigis suri 23. oktoobril Linda Vianapu, sünd. 29. septembril 1909 Narvas.

Buenos Aireses, Argentiinas, suri 19. oktoobril Richard Raitmäe, sünd. 20. juunil 1906 Rakveres.

Torontos suri 27. oktoobril Ita Jaas, sünd. 8. märtsil 1912 Viljandimaal.

Columbuses, Ohio osariigis, suri 11. oktoobril May Maria Lane, sünd. 1. mail 1893.

Portlandis, Oregoni osariigis suri 1. oktoobril Leonard H. Ebro, sünd. 7. juulil 1901 Tallinnas.

Torontos suri 23. oktoobril Johannes Isberg, sünd. 6. septembril 1899 Ridala vallas Läänemaal.

Tallinnas, Eestis, suri 27. oktoobril Amanda Priideman, n-na Väli, sünd. 10. detsembril 1885 Tallinnas.

Vancouveris, Kanadas, suri 29. oktoobril Rosalie Aaltonen, sünd. 13. mail 1900 Narvas.

†

Armast abikaasat, isa ja vanaisa

Gustav Einmaa'd

Sünd. 15.9.1906 Tammistul

Surn. 3.11.1973 Svartås

leinavad sügavas kurbuses

ABIKAASA
VÄINO PEREKONNAGA
HEINO PEREKONNAGA
ENN ja TOIVO

Puhka rahus!

Matusetalitus toimub laupäeval, 10. novembril kell 10.00 Degerforsi kirikus.

†

Oma liiget

Robert Väli't

mälestab leinas

EESTI PENSIONÄRIDE ÜHING

STOCKHOLMIS

Kõiki neid, kes minu öe

Aliide Kröönvalk'i

surma puhul ja tema viimsele puhkusele Seglora kirikus 2. dets. 1973 kaasas olid, kadunu vastu ühel või teisel viisil oma lugupidamist ja austust avaldasid, meie südamlik tänu.

Sügavas tänutundes

VEND

abikaasaga

†

Professor

Villem Koern'i

mälestavad leinas

HELMUT AAMISEPP perekonnaga
MARTA GERING perekonnaga
LIISA KRAHE
VERNER KUBJA abikaasaga
LEENART KUBJA perekonnaga
LUDVIG KUBJA abikaasaga
HEINER ERENDI perekonnaga
MARTIN KUROL perekonnaga
HILDA LEMBER
ALEKSANDER MATHIESEN
ALEKSANDER METZLOV abikaasaga
HEINO PAIM perekonnaga
ALMA PAULUS
LYDIA TAMM
ARVID TÜLL perekonnaga

†

Kauaaegset truud sõpra

Villem Koern'i

mälestavad sügavas leinas

ARMIN TUULSE perekonnaga

TIINA ja ANDERS VÅGHAMMAR

†

Igavesele unele suikus minu kallis ema

Maria Eensalu

Sünd. 8.10 1890 Eestis

Surn. 4.11 1973 Eestis

Valusas leinas tütar

LEONTINE

Rootsis

Südamest tänu Sulle kõige hea eest.

Puhka rahus kõigest vaevast.

†

Meie armas isa ja vend

Villem Koern

sünd. 25.06.1903 Viljandis
surn. 02.11.1973 Höganäsis

Leinavad

TÜTAR

POEG

AUGUST

Perekondadega

Matusetalitus toimub laupäeval 10. novembril kell 13.00 Höganäsi krematooriumis.

†

Armast õemeest

Professor

Villem Koern'i

leinab

ARVO PEREKONNAGA

†

Lugupeetud kauaaegset esimeest

Villem Koern'i

mälestab leinas

EELK Lõuna-Rootsi

Kogudus

2. Tim. 4,7

†

Helsingborgi Eesti Skaudisõprade Seltsi esimeest

Professor

Villem Koern'i

mälestavad leinas

Helsingborgi Eesti Skautide KOTKA

ja

Gaidide VIRMALISTE

lipkonnad

†

Lahkunud kolleegi ja sõpra

Professor

Villem Koern'i

mälestavad vaikses leinas

PEETER ja KARIN ARUMAA

EVALD BLUMFELDT

JULIUS ja LEIDA MÄGISTE

GUSTAV ja AINO RÄNK

ARMIN ja LYDIA TUULSE

†

Oma liiget

Professor

Villem Koern'i

mälestab sügavas leinas

EESTI TEADUSLIK SELTS ROOTSIS

†

Armast

Professor

Villem Koern'i

mälestavad endised kaastöölised Tartu Ülikooli Füüsika Instituudist:

ENDEL ARUJA
HARRY KORD
ALEKSANDRA LINK
WILLIAM MULD
EVALD PÄÄSUKE

†

Marie Pihel

Sünd. 19.6.1891 Hiiu Köpus

Surn. 2.11.1973

Leinavad

VEND VILLEM
perekonnaga Rootsis

VENDADE PEREKONNAD
laste ja lastelastega
Rootsis ja Eestis

• Leinateated

Leicesteris, Inglismaal, suri 10. oktoobril Roosi Marie Jaska, n-na Praakel, sünd. 9. jaanuaril 1879 Võnnus.

Hartfordis, Connecticuti osariigis, suri 8. oktoobril August Pihel, sünd. 13. augustil 1899 Kõrgessaares, Hiiumaal.

†

Meie pere liiget ja Sihtasutise esimeest

Ado Parlo't

mälestavad kurbuses

GÖTEBORGI EESTI PENSIONÄRIDE ÜHING JA SIHTASUTIS

†

Armast sõpra ja kaassaarlast

Robert Väli't

mälestab leinas

JOHANNES ARUSTE
perekonnaga

†

Armast

Alma Kõvamees't

mälestavad

ALDO CAMPOSERAGNA
perekonnaga

MAGNUS KOLK
perekonnaga

ARNOLD LAUS
abikaasaga

M/T GEM'I JUHTKOND

Unustamata eluseltsilist ja head sõpra

Priit Hallap'it

mälestavad tema 10.surmaaastapäeval 9. novembril

ELLI-MARIA OMAKSED

KIRIKLIKE teateid

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Peapiiskopl. kog. Peajumalat. 11/11 kl. 14 Jakobis, öp. Wiiund, orelil H. Kilsk, laulur.

ESKILSTUNA: Forsi kirikus jumalat. 18/11 kl. 14, praost Koolmeister, armulaud, laulur.

NORRKÖPING: Matteuses surnutep. jumalat. 18/11 kl. 14, öp. Kool orelil H. Piirimets, kog. segakoor A. Liivi juhat., armualud, laululehed, lahkunute mälest.

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai Peakirik, 11/11 kl. 11 liturgia ja kog. naisringi koosolek, teen. ülempr. Nael.

GÖTEBORG: Guldhedeni ortodoksikirik, 11/11 kl. 11 Akahvistkildulaul Pühima Neisti Maria auks. Praost Raag.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Nelipühi Kirik, Brålavag. 11, 11/11 kl. 10 pühapäevakool, kl. 11 jumalat. H. Viilkholm ja A. Laur, lauluettek. 13/11 kl. 19 kooriharjutus.

STOCKHOLM: Norrmalmi Bapt.-Kirik, Norrtullsg. 37, jumalat. 10/11 kl. 18 ja 11/11 kl. 14, Kalju Raid Torontost.

GÖTEBORG: Blå Bandet, Erik Dahlbergsg. 10, jumalat. 11/11 kl. 11, V. Kubja. Parkg. 11 KFUM-KFUK palvet. 10/11 kl. 16 ja 14/11 kl. 13.

GÖTEBORG: Smyrna, Parkg. 1, 10/11 kl. 18.30 kog. tund, 11/11 kl. 15 jumalat. ja pühapäevakool. Nädalakoosolek: Hisingen, Ibsensg. 4 c/o Hell, Jonsered Kyrkog. 3 B igal kolmap. kl. 18.

HELSINGBORG: Korskyrkan, Trädårdsg. 19 jumalat. 11/11 kl. 14, Elsa Roos.

NORRKÖPING: Tabernaakel, Kungsg. 26 jumalat. 11/11 kl. 13, J. Adelman jt. Betania, Bråddg. 54 palvet. 10/11 kl. 17 könet- laulu hellilndilt.

Neljandik. . .

Algus lk. 1

Ankeedi tulemuseks oli 564 töötlemiseks kõlbulikku vastust. Ülejäänud 284-st organisatsioonist olid 47 tegevuse kas ajutiselt või päriselt lõpetanud, kuna 14 organisatsiooni, nende seas ka kaks eesti, leidsid, et nad ei kuulu mõiste alla "sisserändajate- ja vähemusorganisatsioonid".

Kaks organisatsiooni, mõlemad eestlaste omad, keeldusid vastamast ankeedile. 217 organisatsiooni, umbes neljandik, ei vastanud üldse või ei osutunud võimalikuks kindlaks teha nende õiget aadressi.

Tõenäoliselt suurem osa ka nendest organisatsioonidest on oma tegevuse lõpetanud. Tegelikult peab vähemusorganisatsioonide arv Rootsis olema tunduvalt suurem kui ankeedile vastajate arv.

Kui esineb surmajuhtum

Konsulteerige suurima usaldusega matusebürood

A. C. Andersson

Begravnings- och Eldbegängelsebyrå

Östra Larmgatan 14, Göteborg
pölki vastu NK P-maja.
Tel. 031/11 53 06 - 11 90 46
Korter 23 41 52 - 18 69 41

Eriala:

Eestikombelised matusetalitused

Noorte-ruumid

Algus lk. 1

teist rootsi skautide lokaali. Ja kuna need ruumid pole mitte omad, siis on alati jäädud vaeslapse osasse. Vanas Eesti Majas oli üks tuba, mille kasutamist lubati lahkelt noorteruumina, kuid kahjuks oli see väike ja ebakohane. Nüüd uues Eesti Majas on võimalusi keldrikorruse väljaehitamiseks ja kogu põrandapind oleks ca 150 m².

Juba kevadel oli keldrikorruse ümberehitamise plaane väljatöötanud Karu lipkonna juht insener Harald Sepp. Kahjuks pole aga seni jõutud kaugemale planeerimise staadiumist mitmesugustel põhjustel. Sügisel pöördus Eesti Maja juhatus Eesti Komitee Noortetöö poole palvega uurida eri võimalusi noorteruumide kasutamiseks ja majandamiseks.

Peale pinna sondeerimist kutsuti noorteinstruktor Richard Nervelli pookku noorteorganisatsioonide ja Eesti Maja esindajate nõupidamine. Koosolekul olid esindatud Tullemaa, Kalevi ja Karu lipkonnad, EÜR ja Stockholmi üliõpilaskond, Eesti Algkool, Kassari rahvatantsijad, Noorte teater ja laulukoor, Noorte laskurkiubi ja raadioamatööride klubid. Noortetöö poolt olid kohal Heinrich Mark ja noorteinstruktiorid ning Eesti Maja esindajad Mart Nurk ja Tarmo Sepp.

Sõnavõtud koosolekul kujunesid elavaks. Eesti Maja esindajad rõhutasid, et nende sooviks oleks, et ruumid saaksid kasutatud võimalikult palju. Kuidas ruumide üüri noorteorganisatsioonid maksavad, see peaks jääma noorteorganisatsioonide mureks. Samuti kasutamise plaan.

Koosolekul selgitati eri võimalusi majandamiseks. Ainsaks reaalseks võimaluseks kujunes võimalus saada toetus Stockholmi linnalt. Siin peab aga täidetama terve rida nõudeid. Muuseas, et ruumide üürimise, taga seisab mõni kohalik noorteorganisatsioon ja et nendes ruumides ei tohi kasutad alkoholi. Linn on sel juhul valmis maksma 90% üürihinnast. Ülejäänud osa ja elketri ja koristamise kulud tuleb aga tasuda ise.

Kokkuvõttes leiti, et ruumid üüritakse ühiselt skautlike noorte lipkondade nimel. Määruste kohaselt peavad need Stockholmi linna "Barnavårdsnämndi" juures üüritoetuse saajad lipkonnad ise ruume kasutama vähemalt neli korda nädalas. Ülejäänud kolm päeva võib aga ruumid väljaanda teistele noorteorganisatsioonidele. Kuna skautlikud koondused toimuvad kohe peale kooli, siis on ruumid vabad ka hilisõhtul.

Linn aitab osaliselt muretseda mööblit noorteruumidesse, kusjuures teatud osa mööblihinnast peavad aga noorteorganisatsioonid ise tasuma. Nii paistab, et seekord saadakse omad ruumid eesti noortele.

Noorteorganisatsioonide esindajad leidsid, et eriti positiivne on, et saab käia koos just Eesti Majas, kuna see seob noori tihedamalt eestlusega. Reedel 26. oktoobril pidasid Stockholmi kolm lipkonda ühise juhtkogu koosoleku, kus ka formaalsed otsustati üürida ruumid nende kolme lipkonna nimel.

Kohaliku elu

STOCKHOLM

ETTEVÕTJATE LAUADISKUSSIOON

Eesti Ettevõtjate Ühing Rootsis korraldab esmaspäeval, 12. novembril algusega kell 19 Eesti Majas, Wallingatan 34, diskussioon "Kinnisvarade soetamine välismaale". Lauadiskussiooni juhatavad sisse lühiettekannetega pang adir. Rein Uustal, ehitusettevõtja Martin Kuldkepp, kinnisvaraomanik ervin Nõmmera, kes vastavad ka küsimustele. Liikmed kui ka asjast huvitatud väljaspoolt on teretulnud.

ESKILSTUNA

Tänuavaidus

Viru lipkond avaldab tänu Eskilstuna eesti seltskonnale, eriti prouadele Popp, Link, Reinart, Veertee, Jürgens, Vesterblom ja härradele Metsmaa, Selli, Uusleer ja Pall, kaasaaitamise eest Eesti Skautlike Noorte Maleva aastakoosoleku ja sellega seosesoleva pidu ettevalmistamisel ja läbiviimisel.

UPPSALA

Aarand Roosi kirjandusõhtu

Meie noorimaid kirjanikke Aarand Roos on mitmekülgsemaid mehi omavanuste seas. Ta on teatavasti ka luuletaja ja keeleteadlane, viimast soome-ugri keelte alal. Käesoleval kooliaastal leiame teda õpingute jätkamise töös Uppsala ülikoolis, millist seika UE Skautlike Noorte Selts on ära kasutanud, korraldades temale ajakohase avaliku kirjandusõhtu pühapäeval, 18. nov. kl. 18 Eesti Kodus. Sel õhtul annab Aarand Roos läbilõike oma uusloomingust rahvusliku kirjanduse alalt, mis kindlasti pakub põhjendatud huvi meie linna eestlaskonnale. Niisiis, kirjandusesõbrad Uppsalas, teretulemast sellele õhtule!

Kaaperdajad

Algus lk. 1

näärid lennukit ja üks kaaperdajaist lasti veel maha, kuna kaks andsid alla.

Mis rahvusest kaaperdajad olid, ei ole teada. Viimastel aastatel on kaaperdamiskatsed N. Liidus tihenenud, tingituna asjaolust, et N. Liit ei lase oma kodanikke legaalsel teel välja. Ainult ühel juhul on põgenemine õnnestunud — kaks leedulast, isa ja poeg, jõudsid välja Türgisse, kus nad aga istuvad kinni senini. N. Liit on teinud pingutusi nende väljaandmise saavutamiseks.

• Huumor

Heinrich tuleb hilja õhtul koju. söögi asemel on laual sedel: "Läksin oma sõbranna juurde."

Heinrich istub tükk aega nõutult laua taga, paneb siis uuesti mütsi pähe ja jätab lauale sedeli:

"Mina samuti."

Arst surub naise kätt: "Õnnitlen! Tele mehega juhtus ime — ta hakkas siiski paranema!"

Naine: "Ärge tehke rumalat nalja! Ma just täna müüsin maha kõik tema ülikonnad."

Üksik mees otsib

korterikaaslast

kes koristab korteri ja selle tasuks saab prii toa köögi kasutamisega. Vast. "Korterikaaslane" all EPL, Box 667, 101 29 Stockholm 1.

Vaba eestlaskonna informatsioonileht

EESTI PÄEVALEHT

Ilmub kolmapäeviti ja laupäeviti

Televisioonipro gramm

TV Lördag

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:
9.30 Tapahtumia. Ajankohtaista suomalaisille. Aktuellt magasin för finskspråkiga.
10.00 Forssa 1903. Forssan puoluekokouksen tapahtumia ja niiden taustaa. Asiantuntijoina Veikko Niiranen ja Hannu Soikkanen. Ohjelman ovat toimittaneet Olavi Puusaari ja Lauri Markos.
Partimötet i Forssa 1903. Arbetarrörelsens möte i Forssa, dess bakgrund och betydelse. Medverkande: förre statsministern Rafael Paasio m fl.
(Textat på svenska)
10.45 Kasvo. Mona-Lisa Pursiainen, 22.
Porträtt: idrottsstjärnan Mona-Lisa Pursiainen, 22.
(Textat på svenska)
11.00—11.15 Start 1. Färg. 9. No, thank you!
12.45 En francais. Färg. 8. A louer.
13.00 Tennis: Stockholm open. Färg. Direktsändning från Kungliga hallen i Stockholm. Bengt Frendelius.
15.00 Tipsextra. Färg. Lars-Gunnar Björklund och Fredrik Belfrage.
17.55 Helgmålsringning. Färg. Från Kävsjö kyrka i Småland.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Aktuellt i veckan. Färg. Textat.
18.30 De röda fåglarnas öar. Färg. Jan Lindblad berättar i sitt tredje program om kolibrier — fågelvärldens flygande juveler.
19.00 En medelålders herres dagbok. Färg. Fransk film som skildrar en pedants dagliga, snarast plågsamma liv.
19.15 Levande musik. Färg. Med Sten Broman på genrep inför söndagens konsert.
19.30 Den vita stenen. Färg. Sjätte delen. Manus: Gunnel Linde.
I rollerna: Julia Hede, Ulf Hasseltorp, Ove Tjernberg, Manne, Börje Mellvig, Monica Nordquist, Ulf Johanson, Betty Tuvén, Göran Graffman.
20.00 Nya 10 000 kronorsfrågan. Färg. Frågeledare: Nils Erik Baehrendtz. Domare: Per-Erik Lindorm.
21.00 Aktuellt och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Barnasinne och profit. Färg. Lars Helander och Jan Erik Wieselberg om serier som industriprodukt.
22.25—23.40 Veckans thriller: Namn: Cutter, yrke: privatdetektiv. Färg. Uppdrag: utreda den kände fotbollsspelaren Steve Macklin's plötsliga försvinnande.

TELEVISION 2

16.35 Kifaru — Afrikas svarta noshörning. Färg.
17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Mumlan. Färg.
17.50 Fredriks blommor. Färg. Tecknad saga av Kjell-Iv-n Andersson.
18.00 Lördags. Färg.
18.30 Black Beauty — serie om en flicka och hennes häst. Färg.
I rollerna: William Lucas, Charlotte Mitchell, Judi Bowker, Roderick Shaw.
19.00 Ute — fritidsmagasinet från Luleå. Färg.
19.30 Rapport qmed väder och sport.
20.00 En ny bok. Färg. "Svenskarnas land" heter boken som presenteras och den är skriven av den finske författaren Hannu Ylitalo. Han är bosatt i Borås, där det finns en stor grupp finska invandrare.
20.10 Herrskap och tjänstefolk. Färg.
21.00 Högt spel på fiskebanken. Färg. I vems nät fastnar fisken? Världen runt tilltar industrifisket explosionsartat. Industrifiske innebär att praktiskt taget alla slags fisk fångas och mals till mjöl. Fiskmjöl är mycket proteinrikt och utmärkt som mänsklig föda, men största delen av det här fiskproteinet används som katt-, broiler- och svinmat.
21.30 Lördagsnöjet: Lill, Brasse och Magnus på Berns. Färg. Lill Lindfors, Lars "Brasse" Brännström och Magnus Härenstam.
22.20 TV-nytt och väder.
22.25—00.05 Rachel Rachel. Färg. Amerikansk långfilm från 1968.

TV Söndag

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:
10.00 Uutisviikko.
Nyhetsveckan.
Lasten TV:
10.25 Kössi Kenguru vetehisten valtakunnassa. Färg.
Barnprogram:
Kössi Känguru i näckens rike. Färg. (Textat på svenska)
10.30—11.00 Kirje parantolasta. Veikkolan parantolan kirjallisuusryhmän suunnittelema ohjelma, jossa näytelmän keinoin esitetään psykiatrisen potilaan vaiheita.
Brevet från mentalsjukhuset. Ett program av litteraturgruppen vid Veikkola sjukhus, som i pjäsform skildrar en patients olika stadier. (Textat på svenska)
17.05 Arvingarna. Färg. 9. Stormvarning.
I rollerna: Patrick O'Connell, Jean Anderson, Julia Goodman, Jennifer Wilson, Sara Clee, Mark McManus, RobinlChadwick m fl.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Sång och spel med frälsningsarmén — musikalisk rapsodi med Örebros stränig- och hornmusikkårer. Färg.
18.30 Hamburgare och revolution — Lars Helander och Jan Erik Wieselberg om serier som idéspridare. Färg.
19.00 Häng med — jorden runt! Färg. Veckofinal. Programledare: Johan Sandström.
19.30 Levande musik. Färg. Ur höstens konsertsäsong direktsänds ett Bach-program med Peter och Catarina Ligendza och Norrköpings Symfoniork. Dir. Thomas Schuback.
20.00 Tonåring kidnappas. Färg. Manus: Tom Wright. Regi: Ted Willamson.
I rollerna: Colin Gordon, Shelagh Fraser, Bryden Murdoch, Frazer Hines, Joel Spence.
20.30 Sportspegeln.
21.00 Aktuellt och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35—ca 23.15 Fotboll: Malta — Sverige. Den avgörande VM-kvalmatchen på Gzira-stadion på Malta. Bo Hansson. Färg.

TELEVISION 2

9.55 Stäm gitarren. Färg.
10.00 Bitte 3. Färg. 4. Bitte den Kopf ein wenig nach rechts!
10.10 Spela gitarr med Uffe och Tabbe. Färg.
10.30 Förskoleprogram: Om — Hej, välkommen till mej. Färg.
11.00—11.10 Start 1. Färg. 9. No, thank you.
13.00 Tennis. Färg. Direktsändning från Stockholm Open. Bengt Frendelius.
16.00 Strindberg i TV 2: "Hjärnornas kamp är inte mindre fruktansvärd . . ." Om Strindbergs övermänniskoideologi i slutet av 80-talet handlar Strindbergsseriens femte program. Uppläsare är Stefan Böhm. Producent: Tone Bengtsson. (Textat)
16.45—17.15 En Mozartkonsert. Violinkonsert nr 4 i D-dur av W. A. Mozart spelas av Viktor Tretiakov och Leningrads filharmoniska ork. Dir. Jurij Temirkanov.
17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Balthazar. Färg. Klockan.
17.40 Tecknad film från Norden: 4. Från Sverige: Det bästa barnkalaset.
18.00 I Faraos Egypten. Färg. Hans Furuhagen berättar. 5. Storvesiren och andra ministrar.
18.30 Pelle Jansson. Färg. 6. Pelle sticker.
I rollerna: Ole Wilhelmsson, Tommy Johnson, Maud Hansson.
19.00 Knuff.
19.30 Rapport med väder och sport.
20.10 Nygammalt. Färg. Bosse Larsson bjuder på kända tongångar tillsammans med Bröderna Lindqvist och gäster.
21.00 Av personliga skäl. En polis mördas på öppen gata i New York. Inget begripligt skäl, inget skönjbart motiv kan fastställas. En "sniper" (krypskytt) har återigen slagit till.
21.30 Lagens egna arm. Färg. Amerikansk kriminalberättelse från New York av Jerry Coppersmith.
22.45—22.50 TV-nytt och väder.

TV Måndag

Skol-TV:
9.00—9.10 Switch on! Lågstadiet.
9.20—9.40 1800-talslitteratur: Individ och samhälle. Gymnasiet.
9.45—10.00 Teknik i vardagslivet. Lågstadiet.
10.10—10.30 Vårda och hjälpa. Högstadiet.
10.35 Roller och situationer. Högstadiet.
11.00—11.20 Spela gitarr med Uffe och Tabbe. Färg. Gitarrkurs för nybörjare.
Skol-TV:
12.00 Romarriket. Högstadiet.
12.20—12.45 Händelser och budskap. Högstadiet.
13.35—13.55 Vid Medelhavet. Mellanstadiet.
14.00—14.20 Fyra epoker — fyra miljöer. Gymnasiet.
14.30—14.55 Matematik — lärarprogram.
16.30—16.45 ca Halvfem. Färg. Mysti träffar en känguru som rymt från en cirkus. Nalle Topp gör en snögubbe tillsammans med sin vän Edvard.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Elefantpojken. Färg.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Två bröder. Färg. Filmatiserad tjeckisk novell om två bröder, som älskar samma gifta kvinna. Regi: Peter Weigl.
I huvudrollerna: J. Triska, J. Satoransky, K. Höger och J. Brejchova.
20.15 Ensam över Atlanten. Färg. Holländsk film om den transatlantiska ensamseglingen Single-Handed Race.
20.50 Häng med! Färg. Kvalificeringsomgång med Gunilla Marcus.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35—22.05 Kuweit. Färg. Ett franskt reportage.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Måndagssagan. Färg. Björn Granath läser för de yngsta.
18.00 —18.45 Vänta ej på bättre tider. Färg. Den oppositionelle östtyske poeten och sångaren Wolf Biermann presenteras av Ulf Gudmundson och fotografen Sven Åsberg.
19.00 Anslagstavlan. Färg.
19.05 Hästvännerna — fransk följetong i 25 avsnitt om två unga grabbar och deras livs lidelse: hästar och galoppsport. 9. Nertryckt i skorna.
19.20 Riksblandning.
19.30 Rapport, väder.
20.00 Kvällsöppet. Färg. Bo Holmström med gäster i studion.
21.00 Höjer dom din lön? Färg. Reportage om den påbörjade avtalsrörelsen, "utrymmet" och förväntningarna av Mårten Andersson och Per Sandén.
21.35 Musik i Tvåan: Röda öron. Färg. Dikter av Leonard Cohen och Tomas Tranströmer till improviserad musik av den östtyske pianisten Joachim Kühn.
Mathias Henriksson uppläsare.
21.55—22.00 TV-nytt, väder.

TV Tisdag

Skol-TV:
8.30—8.45 Att bygga från grunden — byggteknik. Gymn.
9.20—9.30 Matematik. Färg. Lågstad.
10.00 Switch on! 11. Lågstad.
10.10—10.25 Musik 2, åk 2. Lågstad.
Förskoleprogram:
10.30—10.55 Om — jag bor i Sri Lanka. Färg. Flickan Swarnlatha är 11 år och bor i Sri Lanka.
11.00—11.10 Start 1. Färg. Engelsk nybörjarkurs för vuxna.
Skol-TV:
12.00 Klotet. Färg. Lågstad.
12.20—12.40 I Latinamerika. Färg. Mellanstad.
Förskoleprogram:
14.30—14.55 Om — jag bor i Sri Lanka. Färg.
16.30—16.45 Halvfem. Färg. Liten dock-musical med Staffan Westerberg och Monica Nielsen. Musik av Björn Isfält och Lars Dahlberg.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Träff Isak. Färg. Sportmagasin för alla åldrar. Programled: Kjell Isaksson.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Trafik — på gott och ont. Färg. I det här andra trafikprogrammet från Örebro frågar Sven Colling: Är människan lämplig som bilförare?
20.00 ABC. Färg. Mer än hälften av befolkningen i Brasilien är analfabeter.
20.10 Allsköns musik. Färg. Från Klippans kulturreservat i Göteborg.
20.50 Häng med! Färg. Kvalificeringsomgång med Gunilla Marcus.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Paul Temple. Färg. Engelsk deckare av Francis Durbridge. 2. Döda eller läka.
I huvudrollerna: Francis Matthews och Ros Drinkwater.
22.25—22.40 En francais. Färg. För er som vill friska upp er franska.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Tisdagssagan. Färg. Björn Granath läser för de yngsta. Färg.
18.00 Start 1. Färg. Engelsk nybörjarkurs för vuxna.
18.10—18.30 Spela gitarr med Uffe och Tabbe. Färg. Gitarrkurs för nybörjare.
19.00 Puttes tips. Färg.
19.05 Hästvännerna — fransk följetong om två unga grabbar och deras livs lidelse: hästar och galoppsport.
19.20 Riksblandning.
19.30 Rapport, väder.
20.00 En dag i varuhuset — amerikansk film från 1941 med bröderna Groucho, Chico och Harpo Marx. Regi: Charles Reisner.
21.20 Ut med språket! Färg. 4. Att köpa ett bord.
21.35 Samuraifäktning. Färg. Japanska krigslekar blir svensk sport.
21.50 Kvällsöppet. Färg. Bo Holmström.
22.35—22.40 TV-nytt, väder.

TV Onsdag

Skol-TV:
9.20—9.40 Bostads- och miljökunskap. Gymn.
9.45—10.05 Trafik. Mellanstad.
11.00—11.10 Ut med språket. Färg. 4. att köpa ett bord. Textat.
Skol-TV:
12.20—12.30 Matematik. Färg. Lågstad.
12.45—13.10 Idéhistoria. Gymn.
16.30—16.45 Halvfem. Färg. För tredje gången skall vi träffa Lina. Tecknad saga av Bodil Malmsten.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Ventilen. Färg.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Arvingarna. Färg. Engelsk serie om ett släktföretag. 10. Balansgång. Regi: Mary Ridge.
20.20 Fokus. Färg.
20.50 Häng med! Färg. Kvalificeringsomgång med Gunilla Marcus.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Hur ska det bli med u-hjälpen? Färg.
22.05—22.35 Så trodde man förr. Färg. Livets gåta fängslade de grekiska naturfilosoferna. Textat.

TELEVISION 2

Förskoleprogram:
17.00 Om — jag bor i Sri Lanka. Färg. Swarnlatha, 11 år, berättar om sig själv, sina föräldrar och sina tre småsyskon.
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Torsdagssagan. Färg. Björn Granath läser för de yngsta.
18.00 Curling. Färg. Returmötet mellan världsmästarna Sverige och före detta mästarna Kanada i Olympiarinken i Helsingborg.
19.00 Start 1. Färg. Övningsprogram.
19.05 Hästvännerna — fransk följetong om två unga grabbar och deras livs lidelse: hästar och galoppsport. 12. Heder och ära.
I rollerna: Pascal Dufar, Jean-Pierre Hercé, René Lefvere, Francoise Maistre m fl.
19.20 Riksblandning.
19.30 Rapport, väder.
20.00 Inferno. Färg. Film byggd på Strindbergs bok med samma namn, i TV-bearbetning och regi av Stanislav Barabas. Strindbergs bekännelsebok skrevs på franska 1897 och behandlar hans s k Inferno-kris 1894—96.
21.45 Kvällsöppet. Färg. Bo Holmström.
22.30 TV-nytt, väder.
22.35—22.55 Röda öron. Färg. Diktar av Leonard Cohen och Tomas Tranströmer till improviserad musik av den östtyske pianisten Joachim Kühn. Mathias Henriksson uppläsare.

TV Torsdag

Skol-TV:
9.00—9.20 1800-talslitteratur: Individ och samhälle. Gymn.
9.45—10.05 Klotet. Färg. Lågstad.
10.10—10.30 Bildtolkning för mellanstadiet.
11.00—11.10 Bitte 3. Färg. Fortsättningskurs i tyska för vuxna.
12.45—13.00 Teknik i vardagslivet. Lågstad.
13.35—13.55 Liv under mikroskop 1. Högstad.
14.00—14.25 Roller och situationer. Högstad.
14.30—14.55 Händelser och budskap. Högstad.
16.30—16.45 Halvfem. Färg. Dags igen att träffa Herr Kubb. Berättare: Allan Edwall.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Spännande sommar. Färg. Manus: Nina Bawden. Regi: Mary Ridge.
I rollerna: Carol Davis, Stephen Bone och Jeffrey Sirr.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 På kvällskvisten. Färg. Gamla visor och ski lingtryck presenterade av Lennart Kjellgren.
20.00 Natur och vetenskap. Färg. Bengt Feldreich, Nils Linnman och KAS Sjöblom.
20.50 Häng med! Färg. Kvalificeringsomgång med Gunilla Marcus.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Bröllop med förhinder. Färg. Tjeckisk tecknad kortfilm.
21.45—23.15 Guds lamm. Färg. Ungersk film från 1970. Handlingen utspelar sig år 1919 under den ungerska rådsrepublikens sista dagar. Regi: Miklos Jancso.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Onsdagssagan. Färg. Björn Granath läser för de yngsta.
18.00—18.30 Samhälle till salu? Färg. Ett reportage om Hällekis.
19.05 Hästvännerna — fransk följetong om två unga grabbar och deras livs lidelse: hästar och galoppsport.
19.20 Riksblandning.
19.30 Rapport, väder.
20.00 Artisilf. Färg. TV 2 börjar i dag en serie porträtt på artister vid sidan av allfarvägen. Margit Larsson i Mjölby, dotter till Skånska Lasse, en av våra klassiska bondkomiker, som skrivit "Johan på Snippen, "Elektrisitetsvisan" och andra gamla örhängen, intervjuas av Oscar III Hedlund.
20.30 Piratenserie: Yankee Fashion. Färg. Den första i en ny serie filmatiserade Piraten-noveller. Manus och regi: Per Holst. Foto: Mikael Salomon.
I rollerna: Georg Arlin, Ulf Gudmar Johnsson och Arne Bertini.
21.00 Insändaren.
21.30 Kvällsöppet. Färg. Bo Holmström.
22.10 Sportnytt.
22.40—23.45 TV-nytt, väder.